

REVISTA PEDAGOGICĂ

Nu este mărire fără
virtute; dar nici vir-
tute fără lumină. Dece
lumină înainte de tote.

Națiunea ce mai mare
este aceea care are cele
mai multe școle.
Școala este arma viito-
rului.

Familia și școala trebuie
să lucreze împreună la e-
ducăția copiilor.
Scopul principal al edu-
cației este formarea carac-
terelor energice și morale.
Educația și ajunge scopul
prin ajutorul instruc-
țiunii.

INȘTIINȚARE

Fiecle anului al zecelea

În ultimul moment s'a decis ca, să nu se mai publice un număr festival a parte, ci să se impre-
ună No. 11 și 12 (Aprilie și Mai) într'o broșură mai mare, la care să se adauge atâtea coale cit vor
fi necesare spre a se putea publica tot materialul ce se va găsi potrivit pentru această ocazie. În acel
număr se va publica, afară de tabela materiei anului al zecelea, o tabelă generală de cuprinsul întreg
al revistei în curs de zece ani, de când apare. Acel număr se va trimite abonatilor în curent cu plata
abonamentului fără nici un adaus de plată.

ENIŢ BĂLTEANU

162 Calea Moșilor, București

NATURA CA FACTOR EDUCATOR

I. Educația făcută de către natură

Natura este cuprinsul tutulor ființelor și forțelor ce lucrează în întreg universul, puteri ce în fie-care moment și în fie-care loc produc alte și alte fenomene. Natura este o unitate riguros hotărîtă, de și ea în orice moment și în orice loc, se arată sub altă formă. Cerința naturii este *temporală* și *locală*. Fie-ce organism, determinat prin timp și prin spațiu, este supus altor și altor condiții vitale și influențe, de la care atrnă dezvoltarea sa. Aceste condiții și influențe constituiesc *soarta* organismului.— Ca imperiul *necesității*, natura este opusă imperiului *libertății*, căruia dintre toate ființele viețuitoare, singur *omul* aparține, fără însă însă să înceteze a fi și supusul legilor fizice.

Influențele fizice sunt sau de natură *cosmică* (care pînă acuma puțin sau cercetat) s'aŭ de natură *telurică*. De aci se ține, mai ales, *climă* (căldură, umiditatea aerului vînturi), care atrnă de la lățimea geografică, de la înălțimea peste nivelul mării, de la formațiunea orizontală și verticală, de la calitatea geologică a solului și de la alte împrejurări. Cît de mult și de hotărîtor este influențată dezvoltarea omenească de către aceste împrejurări climatice, apare evident dacă le privim în marc. Dezvoltarea culturală a geniului omenească pe suprafața pămîntului atrnă absolut de lățimea geografică; cercurile paralele și liniile isoterme îi formează hotarele. Aci se ține și modul *traului de nutriție*. Popoare, care trăiesc cu carne (ca Englezii și altele), aŭ un caracter cu totul deosebit de al popoarelor, ce trăiesc cu vegetale (ca Indieni). Prin împrejurările acestea natura influențează direct asupra corpului și numai indirect asupra sufletului, precum dovedește aceasta faptul că în

diverse țări și ținuturi oamenii au *diverse temperamente*. Italianul este coleric, Francezul și în parte Românul sunt sanguinici, Germanul este melancolic, Englezul flegmatic. . .

Întru cât natura influențează dezvoltarea individuală a fiecăreii ființe viețuitoare, se zice că le *educă*. Educațiunea plantelor și a animalelor este o educație *absolut naturală*; la om însă educațiunea din partea naturii formează *numai baza*, pe care se ridică și se face educațiunea luată în înțelesul adevărat al cuvântului; dar această educație omenească este mărginită și hotărâtă în tot-d'a-una de educațiunea naturii. — Natura desvoltă sau educă indivizii, conform celor două legi ale dezvoltării fizice, prin *moștenire* și prin *acomodare*: Prin moștenire *proprietățile generice* trec de la o generațiune la alta; prin acomodare *proprietățile individuale* se dezvoltă între marginele *aceleași generațiuni*.

Nota 1. Dezvoltarea naturală este dublă: o dezvoltare a indivizilor în cercul aceleiași spețe sau gen, (dezvoltarea *onto-genetică*) și o dezvoltare a speciilor, a semințiilor și a raselor adică a mai multor generațiuni unite între ele prin originea lor comună, (dezvoltarea *filo-genetică*). Dezvoltarea onto-genetică coprinde schimbările individului de la naștere pînă la moarte, cea filo-genetică schimbările speciilor generațiunilor ce și succed una alteia, schimbări de la prima origine într'un viitor ce nu se pot, nici vedea nici hotări înainte. Prin urmare se poate deosebi dezvoltarea omului și dezvoltarea genului omenesc. Ambele aceste dezvoltări sunt supuse legilor *inerției* sau conservării și legii *progresului*, sau ale schimbării. Dar influențele produse prin schimbări la un șir întreg de generații ce se succedeză sunt cu mult mai însemnate de cât cele din viața unui singur individ. În modul acesta în fine (după Darwin) se formează și proprietăți ce constituiesc *ca-*

rasterul tipic a unor specii și al unor generațiuni. — Moștenirea aci se manifestă așa, că dezvoltarea ontogenetică se repetă sau se reproduce la fie-care individ în parte; dar dînsa în același timp se și modifică prin referințele locale și timpurale, în care trăiește urmașii, referințe, ce nu existau pe timpul înaintașilor; dezvoltarea ontogenetică se repetă numai într'atîta, în cît stabilitatea pusă la cale prin deasa repetire antecedentă este mai forte, de cît puterea împrejurărilor externe, împrejurări, care mereu se schimbă și stăruie să abată dezvoltarea individului de la calea sa. Altcum distinsul interpret al teoriei darviniene *Haeckel* a stabilit *principiul biogenetic*, în puterea căruia dezvoltarea ontogenetică este numai o scurtă recapitulare a dezvoltării filo-genetice.

În rezumat, natura dezvoltă, adică educă nu numai indivizii săi ci și speciile sale, cum au demonstrat aceasta atît de evident naturaliștii *Lamarey* (1744—1829) și urmașul său *Darvin* (1809-1882). Este sigur că la început (cînd? nu se poate determina cu certitudine) au existat numai puține ființe, plante și animale inferioare.

Diversitatea condițiilor de traiu ființelor au reclamat de la ființe o acomodare potrivită a *proprietăților lor moștenite*. Această acomodare a produs o schimbare în ființa acestor organisme, schimbare pusă la cale mai ales prin întrebuițarea sau neîntrebuițarea unor membre. Așa s'a diformat diversele specii de ființe. În acest proces, *obișnuirea* a jucat rolul principal. D. e. Gîtul cel lung al *girafei* s'a format așa că dînsa trăind printre arbori înalți, a trebuit să-și întinză mereu gîtul în sus după frunză. Proprietățile modificate prin moștenire, mai pe urmă au devenit *stabile*, trecînd, în mod *virtual* de la părinți la urmași. Proprietățile părinților se iveșc or imediat la fii în formă

de dispoziție, or că rămân *ascunse, latente*. Această latenție poate să ție mai multe generațiuni așa, că dispoziția se ivește numai la o generație depărtată. O asemenea moștenire intreruptă, se numește *atavism*.

La diverșii indivizi ai aceleași specii, în modul arătat, se pot transplanta la urmași unele proprietăți individuale ce pot să se manifeste în afară. Așa intervine o *schimbare* sau o *modificare* și de aci încep speciile a se desface în subspecii din ce în ce tot mai deosebite unele de altele. Numai acolo unde modificările se conformează condițiilor vitale, pot pune indivizilor la îndemână anume *avantaje în lupta pentru existență*. În cazul acesta se întâmplă că o subspecie să învingă pe celelalte sieși coordonate și caracterul individual primitiv se conservă mai departe, devenind tot-odată caracterul speciei întregi. Dar chiar prin aceasta, din specia veche, s'a format o altă specie nouă.

În *resumat* educația făcută de către natură, de și în mod inconștient, este totuși așa de *concisă* și, în rezultatele sale, *sigură*, în cît organismele exclusiv supuse ei numai în curs de secole abia difer în cîte o mică proprietate de către proto-tipurile lor. De educația măestrită educația naturală se deosebește și prin împrejurarea că aceasta ține viața *întreagă*, pe cînd ceia abia o influențează pînă la jumătatea căii sale.

II. Modalitatea educației naturale

Natura educă fie-care individ de o parte prin *dispozițiile interne* cu care l'a dotat, de altă prin *excitațiunile externe*, cu ajutorul cărora dînsa pune în lucrare acele dispozițiuni.

Dispozițiunile se referă la tot ce este înăscut ființei omenești ce adică aceasta a moștenit de la strămoșii săi; aceste dispozițiuni nu sunt încă aptitudini, ci nu-

mai niște forme particulare ; cu care, prin mijlocirea unor organe proprii, ființa primește și prelucrează impresiunile externe din care (forme) mai pe urmă, sub condițiuni favorabile, se dezvoltă anume dexterități sau aptitudini.

Prin dispozițiile *înăscute* individul se asimilează cu șirul strămoșilor săi, însușindu-și toate proprietățile particulare ale acestora, note ce sunt comune înaintașilor, ca urmași ai unor și acelorași străbuni. *Suma acestor note, le formează tipul omenească*. Trecerea dispozițiilor de la înaintași la urmași se face prin moștenire. Dispoziția este numai condițiunea, și nu cauza pleneră a unei dezvoltări hotărâte or a rezultatelor acesteia. Rezultatele atîrnă nu numai de la dispozițiunii, ci și de la *excitațiunea* externă, care o pune în lucrare, va să zică de la *mediul* în care se dezvoltă individul. Dacă moștenirea este o cauză a stabilității, va să zică un factor conservator, *acomodațiunea* la mediul este cauza abaterilor de la proprietățile moștenite, va să zică un factor de progres în dezvoltarea ființelor organice. La aceasta se mai adaugă și *selecțiunea* naturală a indivizilor mai forți față cu cei mai slabi, selecțiune care în cele din urmă produce abateri statornice de la tipul primitiv.

Dispozițiile sunt de două feluri: a) *dispoziții general-omenești*, care sunt comune tuturilor oamenilor. Acestea formează caracterele constitutive ale naturii omenești și sunt următoarele: mersul drept, dexteritatea admirabilă a mînei, libera mobilitate a ochiului, facultatea vorbirei, predominarea sensurilor superioare asupra celor inferioare, proprietatea de a forma și de a clasifica reprezentări și noțiuni, proprietate ce se razemă pe organizația perfectă a sistemului nervos și mai ales a creierului și prin care viața psinică a omului se deosebește de cea a animalelor. Aceste dispozițiuni formează

preferințele cardinale ale naturii omenești, preferințe din care se pot deriva toate celelalte.

b). La dispozițiile generale ale indivizilor se adaugă și dispoziții și aptitudini *speciale*. Variațiunile ale acestor aptitudini în direcție de perfecționare, sunt *talentul și geniul*. Diversitatea aptitudinilor la indivizi, diversitate și după calitate și după cantitate, se poate explica din modalitatea deosebită, în care se raportează organizația corporală la funcționarea acelor dispoziții. Un organism întreg și sănătos înaintează, pe când unul defectuos și bolnăvicios împiedică dispozițiile în toate ori numai în unele direcții. Și fenomenele sufletești care atarnă de funcțiunile sistemului nervos, sunt însoțite de procese corporale; așa însoțesc temperamentul, ca o rezonanță fiziologică, stările de conștiință și influențează asupra caracterului lor formal prin *energie* și prin *sistemul* particular, care trec de la stările nervoase la stările de conștiință.

Prin dispozițiile înnăscute fie ele generale, fie speciale, dezvoltarea omului nu este încă determinată; pentru că dispozițiile sunt numai *forme de dezvoltare*, care numai prin impresiuni externe ce le pun în lucrare, pot să se manifeste și să se valideze în afară. Așa d. e. o minte ageră înăscută poate să se manifeste și să se valideze în afară. Așa d. e. o minte ageră înăscută poate să se manifeste în cercetarea adevărului, în promovarea binelui comun; dar și în stăruința după atingerea unor scopuri egoistice; prin intrigă nedemne, prin consilii inormale și criminale. Dispozițiile înnăscute recer o anume organizație corporală. De aci se țin, sub diverse forme: aripe, coarne, musculatură pentru prindere și pentru muncă, mlini, ghiare, trompă, antene și mai ales creierul, care este un fel de organ combinator pentru prelucrarea impresiunilor. Funcțiunile puse la cale de către aceste aptitudini decurg și

la urmași în asemenea mod ca la antecesorii lor. A-supra *intelligenții influențează natura așa*, că oferă omului despre produsele varii ce-l înconjoară o mulțime de impresiuni și de intențiuni, pe care *se ridică și se alcătuește viața lui psihică*. În punctul acesta natura apare ca un muzeu grandios, ca un cabinet mareț de fizică și ca un laboratoriu imens de chimie.

Nota. Prin fenomenele sale natura influențează asupra omului într'un mod direct mai mult individual și curat psihologic, mod care se deosebește mai sus. Știe-se să întreaga viață sufletească se dezvoltă din reprezentări, ce omul și le câștigă din nemijlocita sa apropiere. Natura uniformă, monotonă dar măreață a regiunilor arctice impresionează simțurile omului cu totul altminteri de cât fauna și flora cea multicoloră a zonelor tropice, diferență ce se află pronunțată și în caracterul poeziei nordice și a celei sudice, ca d. e., la Ossian și la Dante. — Fenomenele cele tot-d'auna mărețe și reușite ale naturii adevărat că nu sunt mereu sistematic și potrivit aranjate și nici colecțiunile sale nu sunt așezate într'o anume ordine, în cît omul trebuie să muncească dacă voințește să se servească de materialul ce îi oferă natura. Dar că în ce măsură se poate utiliza acest material virgin și imens, ne dovedesc, la admirație, Humbolds și Darwin, cari, în călătoriile lor în ambele emisfere, au aprofundat numai și numai natura cu mărețele sale fenomene.

Asupra vieții *afective influențează natura* prin numărătele impresiuni și trebuințe ce a sădit în organismul omului, precum și prin nesfârșitele îndemnuri spre fapte și lucrări multiple și multifare. În privința *morală* natura îndeamnă pe om a pune în practică anume maxime morale referitoare la dreptate, la echitate, la adevăr. Aceasta se întâmplă mai ales prin *recompensele și prin pedepsele naturale*, adică prin urmările

firești ce în mod absolut și consecuent, succed faptele omenești. Omul care păcătuiește contra cumpătului în satisfacerea instinctului de nutriție și a celui de împrăchiare, este aspru pedepsit prin boalele fizice și intelectuale ce se ivesc cu necesitate în organismul său; asemenea, cine prin cheltueli și prin lăcș își împrăchiie căștigul său avuțul său, este pedepsit în cele din urmă prin lipsele ce nu și le mai poate ajuta, or printr'o muncă excesivă, care de multe ori îi repune viața înainte de vreme. Contrariul se întâmplă celui cumpătat în toate. Întreaga lui viață fizică, intelectuală și morală, este plăcută pentru el, și folositoare pentru societate. Rousseau și Spencer, în remunerațiunile și în pedepsele naturale, privesc prototipul întregii educațiunii morale.

Educația făcută de natură se estinde nu numai asupra *indivizilor* ei și asupra *speciilor*. Aceasta se întâmplă mai ales prin *selecțiunea naturală ce se face, de la sine în lupta pentru existență*. Educația naturală în punctul acesta este inesorabilă; pedepsele ei sunt pedepse capitale, nimicind totul, ce în valurile vieții, nu se poate susține. Indivizii mai tari, cari, printr'o acomodare mai potrivită mediului, și au câștigat în lupta vieții arme mai potrivite, (o musculară mai puternică, o piele mai groasă, picioare mai lungi, mâni mai dextere, o colorare mai avantajoasă simțur, mai agere, o minte mai ascuțită etc.), asemenea indivizi zic repun pe cei mai slabi, rămânând dinșii (cei mai tari) ca niște *aleși* ai naturei pentru continuarea și perpetuarea speciei, a generației și a rasei lor. Asemenea indivizi aleși își tot perfecționează organismul și își lărgesc *experiențele* adică cunoștințele empirice, raționale și morale, experiențe, prin care se arată ca conducătorii și ca purtătorii civilizațiunii geniului omenesc.

Educația făcută de către natură are preferințe evidente și foarte importante față de educațiunea făcută

de către om ca educator. Aşa : 1). Educaţiunea naturii este *continuă*, consecventă, dreaptă, nu cunoaşte excepţiune, nu suferă opoziţie, este liberă de orîce protecţie şi nu înclină către excese, scurt ea nu greşeşte nici odată, precum a demonstrat atît de evident marele Comenius în aşa Didactica magna (Cap. XVI. etc.) 2). Natura, prin impresiunile sale deşteaptă incontinuu şi pretutindenî pe elevii săi la căştigarea de cunoştinţe; ea, mai mult deşteaptă activitatea de sine a omului ceia-ce este lucru de căpetenie. Experienţele căştigate prin muncă personală, prind rădăcini adînci în cunoştinţa omului, pe cînd cunoştinţele acvurate prin învămint sistematic, uşor se uită şi se neglijează.

Dar de altă parte trebuie să recunoaştem că această educaţie naturală este prea *uniformă*, prea *monotonă*; prea greoiă şi prea încetinel înaintează prin aceasta, mai iute de cît se poate aştepta, *oboseşte* pe om dacă, pe o cale măestrîtă nu este îngrijit pentru ajutorul necesar. De aceea educaţia naturală nu este suficientă să conducă pe om la gradul cel mai înalt de căldură posibilă, ba ea poate să'şi strice, în cît prin impresiunile sale continue îl tot atrage şi îl tot distrage, nepermiţîndu-î asimilarea deplină a impresiunilor anterioare, asimilare ce constituie adevărata cultură sufietească a omului. Exclusiv educaţiunei naturale abandonat omul nu poate să ajungă la o dezvoltare mai înaltă, precum se vede la copiii la lăeţi, la Țigani, la nomazi şi la toate popoarele care, din o cauză ori alta, își petrec viața în starea lor primitivă, care 'î o stare naturală. — *Natura numai cu ajutorul culturii poate din om să facă om în înțelesul adevărat al cuvîntului.*

V. Gr. Borgovanu.

profesor.

CUM PUTEM FACE
PE
SURDOMUȚI SĂ VORBEASCĂ CU VIU GRAIU
DE
L. GOGUILLOT

Profesor la Institutul național de surdomuți din Paris

PARTEA A PATRA
ELEMENTELE VORBII ȘI PREDAREA LOR SURDOMUȚILOR

Orî ce s'ar zice despre sunetul *în*, școlarul care va fi deprins cu emisiunea lui *î*, nu va întîmpina aproape nici o dificultate la reproducerea lui (*în*).

În emisiunea lui *în*, sunetul *î* nu se va despărți de *n*, așa că resunarea nazală trebuie să se audă în același timp cu *î*.

Cea ce am zis despre *în* se aplică întocmai lui *îm*.

CAP. VI.

Revizuirea și clasificarea vocalelor.

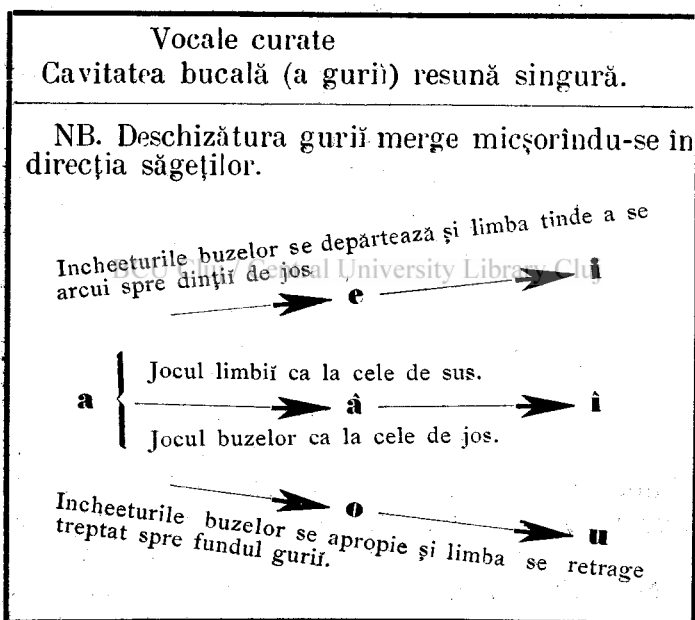
Numărul vocalelor.— Grupările.— Motivul acestor grupări.— Ordinea de urmat în învățămînt.— Necesitatea de a fixa sunetele.

Cititorii noștri au văzut că vocalele s'au împărțit în trei grupări deosibite, din cauză că spre a trece de la *a* la *o* și la *u*, încheeturile buzelor se apropie din ce în ce mai mult, așa în cit formează trei cercuri concentrice din cari cel dintîi are o mărime aproape de două ori cit cel mijlociu și cam de trei ori de cit cel d'al treilea. În același timp, limba se retrage tot mai mult citre fundul gurii.

Spre a trece însă de la **a** la **e** și la **i**, încheeturile buzelor se depărtează treptat și limba se arcuește din ce în ce mai puternic contra dinților de jos.

Din acestea se vede că **a** este adevăratul sunet gene-

rator, este centrul fonetic de la care derivă celelalte vocale; este sunetul cel mai lesnicios și cel mai natural; limba n'are aci nici un rol. «Vocala **a** este un centru 1) de unde pleacă două serii, una ascendentă, suitoare, corespunzind mișcării de retragere a buzelor și ajungind la sunetele ascuțite; altă serie descendentă, coboritoare, corespunzind mișcării buzelor înainte și ajungind la sunetele grave», precum se vede din acest tablou.

De acea la învățarea celor opt vocale sfătuim să se urmeze acestor serii, cu condiție ca după terminarea seriei ascendente să se reinceapă seria descendentă tot de la **a**. Seria intermediară însă (**ă, î**) se va preda numai după celelalte două, pentru că ea împrumută elementele sale de la dinsele.

1). Doctor Charvin.

Cînd profesorul va obține pronunțarea esactă a fiecărei vocale, va stăruii asupra acelei esact pronunțate, așa ca elevul să nu modifice înălțimea ei, pînă cînd îi va face să schimbe deschiderea gurii și poziția limbii pentru emiterea altei vocale pe același ton. Prin pipăire, îi va atrage atenția că laringele nu se modifică de loc și că gura singură schimbă dispoziția.

Cînd copilul nu scoate sunetul **i** din cap, trebuiește adus să pronunțe în genere celelalte sunete pe tonul acestei vocale.

Vorbînd despre *voce* s'a arătat cum trebuie corijate defectele de pronunțare nazală sau guturală ; pentru că toate vocalele trebuie să aibă un timbru egal și curat.

Se întimplă în fine ca unii școlari să întimpine mai mari greutăți la emisiunea unui sunet de cit la a altuia. De aci deosebite intonări cari le fac vorbirea neplăcută. Spre înlăturarea acestui defect, profesorul va lua din nou fie-care vocală, una după alta, și va stăruii ca pentru fie-care din ele să se cheltuiască aceeași energie. Dacă s'a ajuns la acest rezultat, trebuiește luate măsuri ca să nu se mai piardă.

Pentru *fixarea* sunetelor trebuie să ne servim tot de pipăit, pînă cînd școlarul va dobîndi deprinderea să aibă siguranța și preciziunea necesare. Cu o mîină pe laringele său și cu cealaltă pe al profesorului, școlarul va repeta sunetul de fixat de 20, de 30 și chiar de mai multe ori, dacă va fi trebuință ; el va fi pus să *lovească* sunetul sau să-l *prelungască*, să intercaleze sunete lovite și sunete prelungite, observînd un ritm oare care. În sfîrșit va fi pus să *repete* cit se poate același sunet într'o singură resuflare sau să *țină* sunetul cit se va putea mai lung firă să se ostenească.

Din școlarii veniți anul trecut, nici cei mai puternici nu puteau ține un sunet mai mult de 10 sau 11 secunde cînd am început învățarea vocalelor ; o lună

în urmă, țineau sunetul pînă la 19 și 20 de secunde. —După aceste exerciții cu un singur sunet, vom trece de la un sunet la altul fără să permitem școlarului de a resufla între fie-care. El va fi obligat să respire numai în același timp cu profesorul.

De ex : *a-a-aaa*, — *o-o-ooo*, — *u-u-uuu* ;

e-e-eee, — *i-i-iii*, — *ă-ă-ăăă* ;

etc. etc. etc,

Să se lase o secundă între sunetele despărțite prin liniuță, să se scoată într'o secundă cele trei sunete nedespărțite prin liniuță, să se resuflă *încet* la virgule și mai tare la punct și virgulă.

Nu e nevoie să se aștepte învățarea tuturor vocalelor spre a începe învățarea consunantelor ; se va putea deci face exercițiul următor, unindo consună cu o vocală.

De ex : *pa-pa-papapa*, — *po-po-popopo*, — *pu-pu-pupupu* ;
ta-ta-tatata, — *to-to-tototo*, — *tu-tu-tututu*.

În timpul acestui exercițiu, profesorul va da tactul cu degetul sau cu o riglă.

Școlarii surdomuți înlocuiesc adesea unele sunete cu altele.

Pentru înlăturarea acestui neajuns, trebuiesc adesea puse în paralel, adică să se treacă de la un sunet la altul deșteptînd luarea aminte a școlarului că, cu toată înrudirea sunetelor, ele se deosibesc în ce privește mișcarea limbii.

De ex : *po, pă* ; *to, tă* ; *fă, fi* ; *so, să, si*.

pe, pi ; *te, ti* ; *fe, fi* ; *se, si*.

pu, pi ; *tu, ti* ; *fu, fi* ; *su, si*.

UN ABECEDAR. CRITICA LUI

«Dă copilului, numai ce înțelege».

Dintre toate manualele de școală, nici unul nu-î așa de ușor de alcătuit, dar pe atita de greu de aplicat ca abecedarul. O combinațiune fericită de exerciții pregătitoare, de litere, cuvinte, propozițiuni și bucăți de citire potrivite, cu vârsta elevilor noștri, se impun oricând. Școlarul merge gradat din curs în curs, profesorul vede progresul cu ochii și în fie-care zi; iar cuvintele așternute în carte interesează și însuflețesc spiritul copilului.

Abecedare sunt multe; unele mai bune, altele mai rele. Apar și dispar ca meteorii și urmăresc un fel de predare sau altul. Unele urmează metoda cuvintelor normale și au destule sorți de reușită, altele îmbrățișează metoda scriptologiei și sunt tot așa de bine privite. În sfârșit, o altă parte se conduce după bunul simț, care *cîte odată* mă isbutește și trăesc.

Acum e vorba despre întâia carte de scriere și citire pentru clasa întâia primară de Mihail Pop, (instituteur la Birlad) în două părți.

Acest manual este lucrat după metoda cuvintelor normale. Primul cuvint este *oi*; apoi *ou, ac, sac, rac, nas, mac, vas, tun, ed, puî, țap, jad, lup, bou, fus ham, eșl*. După vocalele derivate *ă, ă l, â*, urmează cuvinte cu *rd, mp, rn, rg, lc nc, etc.* și propozițiuni cu literle și sunetele învățate.

Cu primele vorbe, copilul învață să scrie și țifrele plină la douăzeci.

Cea mai aspră observațiune, adusă acestei prime părți este lipsa exercițiilor pregătitoare, a liniilor drepte

În cîte trei direcțiunile, a liniilor curbe a cărligelor, undițelor, lațurilor..., elemente foarte necesare pentru scriere. Copilul face un salt mortal, trecînd peste dinsele. Cum va putea așa de bine să ajungă a scrie frumos? Mîineî sale îi trebuiesc niște anumite pregătiri, înainte de a intra în scrisul propriu zis, ca să poată deveni foarte și capabilă.

A uni apoi primele cuvinte cu învățarea țifrelor, mi se pare tîrziu, cînd am admis odată necesitatea pregătirilor. Țifrele se vor învăța mai înainte și nici că vor putea copii merge paralel cu amîndouă. Ele sunt mai mult un lux, un lux nefolositor.

Cine a văzut abecedarul D-lui Pop, s'a putut convinge că de și în mare parte exercițiile sunt bune, dar dînsul are și scăpări din vedere.

În facerea unui manual pentru școală, a unui manual care se va răspîndi în toată țara, e nevoie ca autorul să se ferească de provincialisme. Și acest lucru este mai impetuos cerut în clasa întâi, unde ne adresăm unui copil neluminat, căruia trebuia să-i dăm să scrie și să citească cuvinte înțelese de el. Dacă în alegerea cuvintelor normale, ne servim de principiul de a pune numai din cuvintele înțelese, din acelea care pentru copii au un sens hotărît, de ce nu ne-am ține de acest principiu pînă la sfîrșit? Dacă autorul ne-ar face imputări pentru observațiunile noastre, ar fi putut să scrie pe coperta cărții : «*pentru Moldova*».

Vorbe ca *jap, jig, lip, boț, hat, iz, mîț, gîț, jîr, ganj, ținc, praj, zur*, etc.

Voind a avea cu orî-ce chip cuvinte monosilabe scilicet, și restrînge forma cuvintelor, fără milă de întrebuițarea unei vorbirî corecte : rac roșu, și ou roșu, au devenit rac *roș*; și ou *roș*; măța devine *mîț*, doi coți devin doi *coț*; beau au ajuns *beu*; băiat a devenit băet.

Pentru același motiv se slujește d-sa chiar de cuvintele cu un sens prea greu pentru începător. Îi trebuie dascălului vreme, vreme destulă, ca să le facă bine cunoscute.

Ast-fel găsim : *bon, strict, etc.*

Lecciónile n'au între ele multă legătură. Eu cred că conversând cu școlarii asupra materiei dintr'însele, să poată la cite-va întrebări să cuprindă propozițiunile din lecțiune. Un exemplu : *un pom mic. am un pat. un pac mic de tot. eu nu șed pe pod. pun un coș pe car. un om cu un sac pe cap. rup un par. am pus de un pas. din pod pic. poc!* A sări de la pac la pod, la sac pe cap, la par, la pas, în sflrșit la lucruri pe care nu le poți îmbrățișa cu cite-va vorbe, nu e metodic. Atunci nu putem de cît cu multă greutate să folosim convorbirea prealabilă a lecțiunilor. (1)

În modul înșirării cuvintelor în decursul abecedarului, nu găsim un proces strict genetic; căci mi se pare cam nenorocos ca după literile o, i, u, a, c să urmeze s și r mai greu de executat de cît n și m. Aceasta însă nu e o greșeală prea mare, gîndindu-ne la greutatea de a găsi cuvinte așa de potrivite ca să se realizeze unele pe altele.

Am ajuns acum la cuvintele de două silabe. Și de la prima pagină am observații de făcut. Ce caută acolo : capra sare masa și edu sare casa? Pînă la ce punct putem explica copiilor aceste proverbe?

Apoi ce caută erlîmpee de vorbe ca *ci, co, ga, ge, gi*; căci cu tot rostul necesității ca școlarul să le deprindă, nu credem să lase în mintea copiilor vre-o idee.

Dar provincialisme ca : «*moare de curechiiu chitan, gheburî, haț, etc.*, la ce bune ?

1). Și am ales un exemplu care l-am găsit la voia întîmplării, Dar altele ?

Intre cuvintele de două silabe s'au trecut și cele ce scriem cu ó, é, che, ghe, ge, ce și propozițiunii polisilabe. Ce înțeles au combinații de vorbe ca: *de a-mingeație, hoina, de-a mingea cucu. etc?*

În capitolul literilor mari, găsim cuvinte pe care le citim numai prin cărțile vechi. Să le fi căutat cine-va cu lumina și tot n'ar fi găsit atâtea: Vartolomei, Zenobie, Agripina, Țepeluș, Palaghiea, Genoveva, Onofreiu, Doroftei, tot unul și unul! Dacă ar fi numai aceste nume de oameni, aș mai înțelege!

Atît după prima cit și după a doua parte a abecedarului, urmează sinteza literilor mici sau mari, de scris sau de tipar, pe care copilul le-a învățat treptat; negreșit însă, că și la alcătuirea celor mari nu s'a observat felul de construcție al literilor. După O C U și V să urmeze Z, iar după S Ș să se ia A și E, etc? Scurt, s'a trecut peste importantul principiu «de la ușor la greu» pe care îl găsim în ambneglijat.

Voî insista mai mult asupra ultimului capitol din partea întâi, care mi se pare foarte pretențios.

După numiri de mîncări, băuturi haine și părțile lor, însușirile lucrurilor, trecînd prin mai multe crîmpee de lecțiuni ajungem la pasările și animalele de casă. Nu s'au uitat nici *polca*, nici *barizul*, nici *prostirea* nici *cămeșa!*

Poesia Cocoșelul, prima poezie (afară de a două ghisitorii), peste care dă copilul, n'are absolut nici o valoare didactică, mai ales sfîrșitul:

Pentru ce *des dimineață*
Cînti cu o *voce măreață?*
Și pe Nicu 'l deștepti
Din a somnului dulceață.

De și în acțiune a intrat ca personajiu interesant și Nicu, dar ce folos de versuri care spun prea puțin.

De răspuns vom da noi dascălii pentru cîntarea coșelului? Să spunem că cocoșul îl cheamă pe Nicu la muncă nu facem o greșeală? Să explicăm științificește cîntarea lui, prin atracțiunea ce o exercită celălalt sex asupra sa nu ne hazardăm?

În sfîrșit, nu e mare lucru că s'a preschimbat ghicitoarea. Mai bine să lăsa cum a fost, că da mai mult de lucru minții copiilor.

Mi-a fost imposibil să lămuresc în mod hotărt și didactic, câte-va pretinse ghicitori din cartea d-lui Pop. Să le citească d-sa singur și va rîde sau se va *mîera* cum i-a venit să le introducă în text. Nici copiii nu le plac. Și le-am citit, i-am făcut și pe dinșii părtași la citire; dar n'am isbutit să-i intereseze. Și era just ca după greutățile întîmpinate, ca după rînduri fără nici o noimă, să urmeze câte-va bucăți de baz, atractive și cu răsunset în inima lor.

Ce plăcere vor deștepta și ce idei vor rîjda aceste bucăți?

Cuigurile	Trei eți	În cornișoare
Marunțele	Cucueți	Drob de sare
Șed pe drum	Ușa mami	Pe spinare (?)
Înșirătele	Descueți.	Malăeș
Ciugur	Cu mâna	În calcăeș
Mugur	Vé aduce	
<i>Cel bêtrîn</i>	Lapte dulce	Un bou zise plugului
<i>Șeade jos</i>	Brînza în buza	Mi s'a urît tirîndu-te.
<i>Și bea tutun.</i>	<i>Văscușoare.</i>	Plugul răspuse bouului
Unu ară		Mi s'a urît hrînîndu-te.
Doi se <i>miară</i>	Pe o urmă de purice	
Patru împing	S'a găsit un corn de porc:	
Ș'un <i>cotofing</i> (?)	Cel fără ochi	Cînd lenea încăleca pe om,
(porcul)	L'a vëdut	Sarăcia îi sare în spate
	Cel fără miini	(Cui, omului său lenei?)
	L'a luat	(minciuna)
	Și cel cu <i>pelea goală</i>	
	În sîn l'a pus.	

Pentru porc are trei ghicitori, ca și cum altele mai

interesante nu s'ar fi găsit. Nu știu ce are domnul autor cu acest animal!!

Citarea ghicitorilor și poeziilor sale e suficientă spre a li se vedea fără multă vorbă valoarea. Aceasta este egală cu zero ; pentru-că nici didactică nu e, nici atrăgătoare. Care e câștigul copiilor? Cite-va nume fără nici o noimă, prinse cu arcanul și încopciate unele lângă altele ca petecile pe o haină ruptă, făcută praful. Care e profitul intelectual și moral după citirea ciugurelelor, vascușoarelor, coșofingului, a mieratului, a pielii goale și a bătrînului băutor de tutun ? Fac copii haz, se electrizează, simt puternic ideile coprinse în bucăți ? Efectul e nul și ca probă e, că întrebîndu-î de dînsii dacă le plac, — cu toate că au rîs în neștire — mi-au spus cum era drept, că nu. Atunci ?

Lipsa de dezvoltarea interesului se observă de altminteri în mai tot cursul acestei părți. Numai nume de mâncări, băuturi, părți de haină etc., nume de animale și părțile lor, de flori, etc. Cite-va nume de însușiri și lucrări, iată notele caracteristice. Restul e prea mic și e covârșit. Cum vom scăpa pe copil de plictiseală ? Oare nu erau necesare mai bine descrieri de lucruri, mici narațiuni mai omenești, două-trei jocuri de cât citarea făcută ? Nu crede autorul că copilul e deja sătul de mai înainte de asemenea nume ?

Iată părerile ce mi-am format despre partea întâi a abecedarului d-lui Pop, pe care am recomandat-o elevilor mici. Partea doua își va avea partea sa de critică odată cu executarea ei în clasă.

Atunci voi arunca și priviri retrospective asupra drumului făcut în acest manual premiat la Paris, unde se vede că se cunoaște bine deviza : « bon pour Orient ».

Atta din defectele și calitățile lui.

G. Duri.

FORMAREA ÎNVĂȚĂTORILOR ÎN ANGLIA

Sistemul de *învățător-elev*¹⁾, din Anglia, își datorește origina metodei de învățămînt al lui *Bell Lancaster*.

Acest sistem, pînă în anul 1846, a fost introdus în toate școlile englezești. În numitul an, această metodă fu desființată, de oare-ce părea că suferă de 2 greșeli principale, 1) asistenții (ajutorii) de învățători păreau prea tineri (13 — 14 ani); 2) Remneau prea puțin timp în serviciul școlii (cel mult 2 ani).

Pentru evitarea acestor inconveniente, fără a se răpi însă școlilor care se aflau în dezvoltare numărul necesar al forțelor de învățămînt, Monitorii sistemului *Bell Lancaster*, au fost înlocuiți prin sistemul *învățătorilor-elevi*. Acest sistem în fond a rămas neschimbat pînă azi. Natural însă că, în decursul timpului, s'a dezvoltat mai mult.

Libertatea administrației școlare, în privința angajării *învățătorilor* la fie-care școală, și a numărului copiilor distribuiți la aceste școli fu din ce în ce mai restrins.

Cerințele însă în privința cunoștințelor și forțelor învățătorilor-elevi au fost mereu urcate.

Sistemul *învățătorilor-elevi* are două scopuri principale: I) să fie o școală de cultivare pentru generația crescîndă a învățătorilor și o preparație practică pentru studiul seminarial; II) să procure mijlocul necesar cît se poate de eficient pentru instrucție.

Pentru a ajunge întru scop, viitorul învățător-elev trebuie să fie un distribuitor și un primitor de instrucție. Se crede că în modul acesta viitorul învățător își însușește mai ușor și mai bine cunoștințele ne-

1. Vezi No. precedent.

cesare la toate obiectele de studiu, precum și o îndemnare tehnică formată prin observații personale.

Timpul lăsat elevilor pentru cultura lor personală e adesea prea restrâns. Numai în orașele mari, elevul poate întrebuința jumătate din ziua de lucru pentru cultura sa proprie. În localitățile mai mici și la țară, administrația școlii îi dă numai cel mai restrâns timp liber acordat de lege. Fiind-că elevul din cauza puținului timp care îi rămâne, nu-și poate însuși toate cunoștințele necesare examenelor anuale și de bursier al statului, e nevoit să întrebuințeze și noaptea.

La școlii din orașe mici și de la țară în care posturile de învățători sînt în general ocupate de învățători elevi, dirigențele n'are timp să se ocupe de elevul său într'un mod eficace. De aceea se mulțumește cu scurte prescripțiuni. Aceasta și aceea trebuie citit, așa și așa trebuie urmat.

Dacă sistemul cu învățători-elevi are și el părțile sale slabe, nu trebuie să pierdem din vedere, că cea mai mare parte din învățători-elevi de 17—18 ani, învață copii de la etatea de 3—7 ani, în școlile de copii mici sau în clasele inferioare din școlile publice, așa că adesea îndeplinesc rolul de *bonă*.

Ca remediu contra relelor sistemului s'a căutat ca învățămîntul să fie astfel aranjat, în cît dirigențele să poată supraveghea lecțiile *elevilor*, să le arete un interes personal.

În orașele mari, instrucția practică a elevilor-învățători e lăsată în mîna diriginților. Pentru instruirea științifică s'a înființat *școli centrale*, un fel de seminar cu rector și profesori speciali. Comunitățile de la țară nu voiesc să permită schimbări în vechiul sistem.

Cît timp băeții de 13—14 ani vor fi considerați ca aparținînd corpului didactic, acest sistem la țară nu va

putea îndeplini nici-o-dată rulul seǔ de școală pentru formarea generațiunilor viitoare de învățători.

Greșelile recunoscute ale sistemului aǔ făcut ca departamentul instrucției să trimită o circulară direcțiunilor școlare, în care li se atrage atenția în privința modului cum ar putea repara aceste rele, îndemnându-i să împrumute elevilor-învățători cărți, să formeze societăți de lectură, să-i îndemne a participa la prelegeri, la vizitări de fabrici, pinacoteci, muzee, să călătorească în vacanție precum și alte mijloace nemerite.

Folosul ce trebuie să ofere un viitor învățător nu se bazează numai pe cea ce știe și poate, ci mai ales pe cea ce este dinșul, prin aplicațiile sale, prin direcția vieței, prin dezvoltarea sufletului, precum și prin dezvoltarea spiritului în care-și face lucrările.

De oare-ce sistemul acesta este unul din particularitățile cele mai însemnate ale educației învățătorilor în Anglia și adesea ori obiectul unor păreri nedredte mai cu seamă din partea acelor învățători cari nu-și pot închipui altă formă de învățămînt, de cît aceea ce cunosc dinșii, ar fi interesat a comunica părerile Englezilor despre propriile lor școli. Părerile acestea sînt deosebite : unii văd numai greșelile sistemului, alții consideră și bunătățile durabile ale sistemului, dar lipsa de spațiu nu ne permite aceasta.

II

Să vorbim acum de seminarele învățătorilor (1), cari sînt saǔ *internate* (Residential Training Colleges) unde pe lângă învățămînt, elevii primesc locuință, întreținere,

1. Seminarele învățătorilor la noi, în România, sînt numite : școale normale, numire împrumutată de la Francezi. Dar la noi s'aǔ făcut doa feluri de școale învățătorești, adică unele pentru învățătorii sătești și altele pentru cei de orașe (Institutori). E. B.

albiturii, îngrijiri medicale. etc., sau *esternate* (Day Training Colleges), înființate numai pentru predarea învățămîntului.

Pînă la 1890, toate *instituțiile publice pentru formarea de învățători primari* erau internate. Numărul lor, în 1891—92, era de 43, din care 17 pentru bărbați, 25 pentru femei și una pentru ambele sexe.

Trei-spre-zece din aceste instituții se aflau în Londra și în Liverpool, celelalte în orașe mai mici. Nici una din ele nu aparținea statului, deși statul prin acordarea de subvenții, prin inspecțiile și examenele sale, exercită cea mai mare influență asupra acestor școli. Ele au fost înființate de diferite societăți: De biserica anglicană a statului, de biserica romano-catolică, de metodisti, de congregațiuni, de episcopi, de «societatea britanică și streină», de societatea națională, etc.

Condițiile de admitere în seminar sunt de două feluri; întii generale pentru toate seminarele, al doilea cele ce fie-care administrație de seminar are dreptul să pună.

Primele condițiuni prescriu ca candidatul la bursa statului să obție întia sa a II-a clasificație, să fie sănătos și lipsit de orî-ce cusur corporal, și să iscălească o declarație cu următorul cuprins:

Declar prin aceasta pe onoare și conștiință, că sînt hotărit să mă dedic carierii de învățător, și să servesc la instituțiile subvenționate de stat; asemenea dacă sunt primit mă oblig ca pe timp de doi ani, să-mi continuu studiile la seminarul din....., hotărit fiind să dobn-desc pe cît se va putea cea mai bună diplomă de învățător.

Condițiuni particulare pentru admiterea într'un seminar sînt conforme cu felul societății de care depinde. Seminarele cari aparțin unei societăți bisericești, și acestea sînt cele mai multe, cer de la candidat, să aibă deus examenul teologic, cerut de numita societate.

Multe din aceste societăți mai pun și condiția ca însuși candidatul să fie membru al numitei societăți bisericești.

Altele pretind mai cu seamă recomandăția unui preot, un act de botez, un certificat de la învățătorii principali ai școlăi, la care a servit ca învățător-elev, un răspuns mulțumitor la un formular cu întrebări, promisiunea de a intra printre *Riffle-Volunteers*, unde elevii seminariști (normaliști) formează o companie specială, etc.

La multe seminare se pune și condiția că, dacă imediat după terminarea cursurilor din seminar, și pînă cînd dînsul obține diploma de învățător, părăsește cariera de învățător, să fie nevoit a plăti seminarului o sumă de 50 lire sterline, care sumă se restituie statului de către seminar ca despăgubire pentru cheltuelile făcute de stat cu întreținerea acestuia.

Toate seminarele, cu excepție e două, care aparțin societății bisericești romano-catolică, pretind o sumă care variază între 150 și 300 florinți, și care sumă trebuie plătită înainte sau în urma intrării în seminar. Pentru această sumă elevii primesc nu numai învățămînt, ci și locuință, mîncare, rufe, îngrijire medicală, etc.

Cum s'a menționat mai sus, depunerea unui examen teologic este o condiție indispensabilă pentru admiterea în seminarele societăților bisericești. Aceste seminare pun cîte-odată mai multă valoare pe certificatul candidatului, obținut la examenul teologic de cît pe certificatul examenului de bursa statului, rînduit de departamentul instrucției.

Din cauza acestor părtiniri, aceste seminare au redăptat o opoziție contra lor, care devine din zi în zi mai puternică, și aceasta cu drept cuvînt, de oare-ce și seminarele bisericești (de sectă) primesc subvenții de la stat ca și celelalte seminare, din care cauză ar trebui să se păstreze aceleași condițiuni.

«Numărul prea mare al acelora cari au depus anul acesta examenul de bursier al statului, 1) arată cit de nedrept e ca un seminar să pretinză un examen teologic. Toate locurile vacante ar trebui să fie ocupate numai de candidații cei mai buni în clasificație. Dar în loc de aceasta, ce găsim noi? La seminare cari nu sînt sectare (nu depind de o sectă), candidații vin atît de mulți că nici cei buni, puși în capul listelor, nu pot fi admiși în școală, pe cîtă vreme acei mai puțin, bine clasificați din cauza unui examen teologic, sînt admiși în seminarele sectare.

Este inexplicabil, cum o societate bisericească poate cădea atît de jos, în cit caută să-și facă prozeliți din acei cari își vînd bucuros convingerile religioase. Tot așa de puțin putem înțelege, cum statul poate permite ca să se depuie un examen special teologic de către acei cari au depus examenul orînduit de stat, astfel că au dat probe de capacitate în educație și instrucție.

Cheltuelile la seminarele sectare pe timpul ultimului an se urcau peste 130, 173 lire sterline. La aceste cheltueli statul a contribuit cu 89,204 lire sterline și 4 șelinge. Ca bani de instalație s'a incasat aproape 30000 lire sterline; astfel că sectarii au avut de plătit numai 8%,—un sacrificiu prea mic în comparație cu dreptul ce au de a primi o așa subvenție mare de la stat.

Un seminar bisericesc face de obicei impresia unei monastiri, prin esteriorul său: O clădire colosală de un aspect antic, adese ori înconjurată de o mare grădină închisă de un zid înalt ca să fie păzită de priviri curioase. Chiar și în interior prezintă un aspect de monăstire: capelă, rînduri de chilii, fie care chilie socotită pentru o singură persoană, coridoare lungi ale căror intrări sînt închise în timpul zilei.

1). The journal of Education, 1891, Decembre.

La acestea se mai adaugă și reguli foarte severe, care permit numai excepțional contactul cu lumea exterioară.

Anul școlar, la seminare cu internat, începe în Ianuarie și se termină în Decembrie. Vacanțele de vară durează 6 — 7 săptămâni. Vacanțele de crăciun 4 — 5 săptămâni. Pe timpul vacanțelor seminarele sunt închise. Elevii cari obicinuit sînt o sută, se duc pe la vetrele lor. Cîți elevi poate adăposti un seminar, hotărăște departamentul instrucției avînd în vedere cererea direcției și capacitatea clădirii.

Candidații de admis depind de administrația seminarului, numărul lor însă trebuie să fie aprobat de departamentul instrucției și numai după aceea candidații sînt adepărați bursierii ai statului. (Queens Scholars).

Cei mai mulți rectori de seminare cu internat sînt preoți, sau au depus cel puțin un examen teologic.

Pentru ceilalți profesori, se pun diferite condițiuni după seminarii în privința cunoștințelor lor. Pe cînd, de exemplu, la seminarele din Londra, mai toți profesorii au un grad oare care (sînt master of art); un seminar dintr'un oraș mic se mulțumește cu un corp didactic din care aproape nici unul, afară de rector, n'a depus examen de candidat de filosofie (Bachelor of art.)

Regula generală este că, afară de rector, cel puțin, încă 2 învățători să locuiască în seminar. În sarcina lor este supravegherea ordinei mai cu seamă în clase și sălile de studiu.

Programul zilnic, la seminare, este aproape egal, bine înțeles, cu unele mici deosebiri. Ast-fel la unele seminare se servesc 3 cîine (cea din urmă la 6^{1/4}, seara), la altele patru.

Timpul hotărît pentru gimnastică și lucrarea grădinei, la unele seminare e de o oră pe fie-care zi, la altele cite 3 ore pe săptămîină.

Ca exemplu vom cita un program al anului școlar 1891, întrebuintat la seminarul bărbătesc Wesleyan din Londra.

6 ore dimineața, scularea la sunarea clopotului.

6 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$, meditația în sala de studiu, sub privegherea unui învățător.

8—9 Rugăciunea de dimineață și cafeaua.

9—1 Cursuri.

1—3 Prnz și recreație.

3—5, Cursuri.

5—6 $\frac{1}{2}$, Ceaă și recreație.

6 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$, Meditația sub privegherea unui învățător.

8 $\frac{1}{2}$ —10, Cina de seară, repaus și ruga de seară.

La 10 ore culcarea, la 10 și 20 se stinge gazul din ganguri, și în chiliă nu trebuie să mai fie nici-o lumină.

Acest program zilnic nu e valabil pentru Duminică, și e foarte redus Mercuria și Simbăta. În aceste 2 zile după prnz, sînt liberi elevii de la 2—6, și pot chiar să easă sau să petreacă afară din seminar. Acest program zilnic nu poate fi aplicat pe timpul cît elevii fac serviciu la o școală de aplicație. Fie-care elev e dator să facă, cel puțin 150 ore pe an, practică la o școală. De oare-ce la școala de aplicație a seminarului nu poate avea pentru fie-care elev atîtea ore la dispoziție, se face de regulă convenții cu alte școli din oraș, ca elevii să se poată exercita la acele școli în practica învățămîntului.

Elevii își însușesc deci cunoștințele lor, sau prin studiul în parte ori prin audierea cursurilor. Pe timpul cursurilor, dinșii își fac notițe. Într'un mod excepțional, timpul hotărît pentru prelegeri poate fi întrebuintat pentru scrierea unei compoziții.

Pentru a îndemna pe elevi la silință și studiu serios, la cele mai multe seminare se țin din timp în timp examene, cari de obicei sînt scriptice, se împart și

premiî. Rezultatul acestor examene este hotărîtor pentru clasificarea elevilor seminarişti şi influenţează recomandaţia rectorului pentru obţinerea unui angajament la o şcoală oare-care.

La fie-care seminar se acordă stipendii; însă aceste stipendii nu sînt egale.

La unele, bursele sînt multe şi mari, la altele din contră puţine şi mici. Numai acele seminare cari se bucură de o poziţiune favorabilă, pot acorda elevilor, — cari la examenul de admitere au obţinut nota 1, — un stipendiu de 400 florini. Burse de 200 fl. se acordă aproape la toate seminarele. La seminarele bisericilor romano-catolice, fie-care elev primeşte o bursă de 100—200 fl.

Obiectele de studiu şi programul este hotărît de departamentul instrucţiî.

După 1 Ianuarie al fie-căruî an, ele sînt tipărite. Schimbări în program şi revizuirea legilor scolare (Education Code) se pot efectua în fie-care an. În programele anului 1891—92 s'au făcut schimbări mari.

Obiectele de studiu se'mpart în două grupe principale :

1) Obiectele pentru instruirea profesională (Strictly professional Subjects) :

- a) Citirea corectă, declinări şi recitări.
- b) Caligrafie.
- c) Metodică şi pedagogie.
- d) Cînt şi muzică.
- e) Învăţămîntul menagiului şi al lucrului manual (pentru candidate femeieşti).

2) Obiecte cari aparţin culturii generale (Academical subjects) :

- a) Limba maternă.
- b) Geografie.
- c) Istoria.
- d) Aritmetică şi Algebră.
- e) Geometrie..
- f) Limbî streine (Latina, Greaca, Franceza, Germana).
- g) Istorie naturală.
- h) Fizică şi Chimia.
- i) Economie politică.
- j) Desemn.

Toate obiectele secției întâi sînt obligatoare pentru amîndoi anii școlari. Din grupa a doua numai acele de la *a-c* sînt obligatoare pentru anul I, pentru anul al II-lea cele arătate de la *a* în jos. Conform ordinului de învățămînt pe anul 1892-93, geografia și istoria nu mai sînt obligatoare pentru acei cari s'au distins în aceste obiecte la examenele de bursa statului.

Elevii cari la sfîrșitul examenului întâi, au cunoștințe insuficiente la unele obiecte, trebuie să studieze din nou aceste obiecte în decursul anului al II-lea, depunînd pentru ele un nou examen. Obiectele ce elevul vrea să studieze de bună voe, depind de cunoștințele lui anterioare și (pentru anul al II-lea) de rezultatul examenului anului I-ii.

La cele mai multe seminare se învață o singură limbă streină, de obicei la bărbați limba latină și la femei limba franceză.

Metodica și Pedagogia (School Management) cuprinde în anul al II-lea și Igiena și mai cu osebire întrebuintarea ei, în școală, la învățători și elevi.

În Decembrie, departamentul instrucției, ordonă 2 examene (1) din cari primul e preparator. Aceste examene durează o săptămîină, fiind conduse de un inspector seminarial al statului. Toate lucrările examenului, precum și regulile de procedare cari sînt tipărite pe blanchete particulare pentru examen vin pecetluite cu pecetea departamentului-instrucției, la locul de examen, cu o zi înainte de începutul examenului, și nu pot fi deschise de cît în momentul comunicării chestiunilor de examinat.

Rectorii principalelor seminare bărbătești au adresat cu toții o petiție departamentului instrucției, cerînd, ca examenele să se ție vara, anul școlar să înceapă în Octombrie și examenul de bursa Statului să se ție aproape de Paști.

Departamentul instrucției le-a atras atenția la greutățile ce întîmpină o schimbare bruscă; promițînd că mai tirziu va reflecta asupra acestui lucru.

1). Examenele la practica pedagogică, de citire, recitare, muzică și cantu se fac de inspectorii seminariali ai Statului, pe timpul inspecției lor.

Primul examen anual e, de la 1891 incoace, o preparație indispensabilă pentru adevăratul examen de învățător. Aŭ dreptul a depune acel examen.

a) Elevii unui seminar, b) Persoane cari snt de 20 ani, și aŭ fost sau învățători cu certificat provizoriu (Provisionally certificated Teachers) in decurs de 2 ani cel puțin, ori aŭ fost «Assistent Teachers» cel puțin un an.

Cei de al doilea înainte de a fi admiși la examen, trebuie să arate un certificat liberat de inspectorul statului despre activitatea lor ca învățători.

Seminariștii cari in primul an seminarial aŭ depus un examen preparator de universitate (Preliminary examination), nu trebuiesc examinați la intiiul examen anual de obiectele examinate la universitate.

Al doilea examen anual formează adevăratul examen de învățător, căci fără depunerea lui nu se poate obține diploma de învățător. Dreptul de a depune acest examen au :

a) Elevii seminariștii cari aŭ depus primul examen anual

b) Învățătorii cu certificate provizorii sau «Assistent Teachers» cari au depus examenul preparator cel puțin c'un an mai înainte.

c) Învățătorii cari deja mai înainte au depus un bun examen de învățător, dar cari voesc să obțină un certificat mai bun.

Elevii seminariștii cari, in anul al doilea, depun un examen universitar superior, snt dispensați de examinarea obiectelor cuprinse in examenul universitar (Advanced examination).

Învățătorii de sub b, înainte de inceperea examenului trebuie să arate un certificat, la fel cu acela care se cere la primul examen, și care se poate obține de regulă numai după trecerea a doi ani de la primul examen.

Dreptul de a depune încă odată examenul arătat sub c are de scop să încurajeze pe învățători la continuarea dezvoltării lor intelectuale.

Rezultatul examenului se face cunoscut candidatului la inceputul următorului an școlar printr'o circulară adresată de departamentul instrucției, seminarelor și administrațiilor școlare. Numele acelor cari aŭ reușit la

examen sînt orînduite (pentru fie-care seminar în parte) în 3 grupe: În I-a și II-a grupă se pun toți pe baza coeficienților din certificat, iar în a III-a grupă după ordinea alfabetică.

Deci cari la al II-lea examen anual au fost clasificați în a III-a grupă n'au dreptul de a instrui învățătorii-elevi, pot căpăta însă acest drept dacă, după doi ani, depun din nou examenul de învățător și obțin întiiul său al doilea rang.

Dreptul de a supraveghia și conduce în educație și instrucție, pe învățătorii-elevi, este considerat de administrația învățămîntului ca un privilegiu care se poate lua învățătorilor cari nu și-au făcut datoria.

Intr'un seminar, din 54 de elevi, 50 și-au găsit locul în întiiul rang, 4 în al II-lea și nici unul în al III-lea rang. În alt seminar, din 55 de elevi numai 3 sînt în prima clasificație, 31 în a II-a și 21 în a III-a grupă.

Întiiul seminar se află în Londra, aparținînd «societății naționale», cel din urmă se află într'un orașel și aparține «bisericii anglicane». Elevii seminarelor din Londra, cari în general au profesori excelenți, obțin angajamente prin școlile orașelor mari, pe cîtă vreme elevii din seminarele orașelor mici sînt angajați la țară, la școlile cari să susțin prin donațiuni și de membrii bisericilor statului. (Voluntary Schools).

TRATAREA UNEI BUCATI DE CETIRE

Parabola „PASTRAREA” de A. Penn

(PENTRU CLASA IV PRIMARA.)

Schița Lecțiunii

I. (Repețirea bucății de citire «Economia».
Preparare (Anunțarea lecțiunii noi.

II. Tratare: Istorisirea paraboli de institutor și cîți-va școlari; citire de către institutor și școlarii mai buni; analiza reală a bucății după subiect, predicat, atribut, complimente, circumstanțe; după înlocuirea de cuvinte, mij-

loace, motive, cauză și scop ; în sflrșit după ideia morală.

Istorisirea de școlări și deasă deprindere.

III. Rezumat.

IV. Generalizare.

V. Temă.

Lecțiunea

I. *Prepararea.* Ce bucată de citire aveți pentru azi? (... Economia) Scoateți cărțile! Citiți! Care e titlul bucatii? Ce ne arată titlul? (... despre ce este vorba în bucată) Cum zicem în loc de economie? (... păstrare, strângere, chivernisire) Ce este un proprietar? (... un stăpîn de moșii, case, vite, etc.) Cite feluri de proprietari cunoști? (...de imobile și de mobile) Cine a venit la proprietar? Pentru-ce era rău îmbrăcat streinul? Pe ce-și cheltuisse averea? Ce fel de om fusese el? (...risipitor) Ce căuta la proprietar? (să-l ajute) Cui mai putem da ajutor? (...cerșetorilor, incendiaților, celor ce se înecă) Cum se cheamă vorbirea între două persoane? Ce dialog a ținut proprietarul cu streinul? dar cu copii? Spune-l! Citește mai departe! Care om se cheamă econom? (...care strînge avere și o cheltuiește la nevoie) Pe cine mai numim econom? (...un om cu vite, un moșnean.) Cine se chiauă avar? (cel ce strînge averi și nu le cheltuiește la trebuință) Cum se chiamă omul care face cheltueli nefolositoare? (risipitor) Spune pe scurt narațiunea! Ce învățăm din această bucată:

Risipitorii să nu fim;

Banii să-i chivernisim.

NB. Se poate întreba și cuvintele explicate:

Mustrare, desfrînare, chivernisire: Cine nu cruță paraua, nici galbenul nu-l va *cruța!*

A cui întîmplare am istorisit-o? (a streinului) Cum se chiamă bucatile care cuprind întîmplări? (...narațiuni) I).

Astăzi vom învăța o noă narațiune despre păstrare.

II. *Tratare.* Ascultați! Un sultan se plimba odată prin oraș. El era însoțit de vizirul său și amîndoi purtau haine schimbate, ca să nu-i cunoască oamenii. Pe cînd mer-

1). Nu e rău dacă înainte de a intra în subiect se reamintesc copiilor noțiuni ca sultan și vizir, poartă și serai, spre a pregăti și mai bine cele următoare.

geau pe drum și se uitau încoace și încolo, sultanul vede jos o para, *cam* îngropată în țărână. El se apleacă și o ridică imediat.

Vizirul văzînd pe sultan, — un om așa de mare, că ia o para neînsemnată, i-a păzit timpul și l-a întrebat cam cu sfială :

Stăpîne, mă iartă pentru îndrăzneala ce am de a vă întreba ! Vreau însă să scap de o nedumerire. Te-ai plecat mai deună-zi și ai luat din drum o para. Ce folos îți poate aduce ție, om cu atîtea averi, banul cel de nimic ?

«Sultanul se cam miră și-î răspunse vizirului :» Omul care nesocotește paraua face foarte rău. El se învață cu nepăstrarea. Paraua, de și e mică, dar e foarte trebuincioasă ; pentru-că fără ea brutarul nu-ți vinde pîinea. De aceea, omul cel cuminte e dator să o considere ca și pe galben, să nu o cheltuească fără nici un folos. Altfel, cel ce-și bate joc de ea și nu o păstrează, va ajunge curînd sărac».

Vizirul numai atunci înțelese pentru ce Sultanul a ridicat de jos *(banul) cel mic, cel rotund* library Cluj

Repetă și tu istorisirea mea ! Mai departe ! Ce fel de om era sultanul, fiind-că strîngea și o para ? (strîngător) Cum ne învață și pe noi să fim ? (... păstrători, strîngători).

Cărțile ! Bucata de citire «Păstrarea» pag..... Voi citi eu mai întîi. Fiți atenți la întonarea mea, ca să puteți spune și voi tot ast-fel ! Se citește expresiv și se întreprinde ici și colo, punînd pe școlari să continue spre a vedea dacă e urmărit. O citesc din nou citi-va școlari mai buni !

Citesc de la început !

Un sultan odată, umblînd prin cetate.

Pe jos, cu vizirul, în haine schimbate.

Văzu înainte-î o para scăpată.

Și-o ridică însuși plecîndu-se 'ndată.

Despre cine e vorba aici ? Ce este un sultan ? Cum se mai chiamă sultanul ? (... padișach) Cum se chiamă domnul Rusiei ? al Italiei ? Unde s'au întîmplat cele spuse ? (... în cetate) Cam în ce cetate ? (Capitala Turciei) Care este capitala ? Ce este o cetate ? (un oraș, un loc întărit

cu ziduri, metereze) Ce făcea sultanul? Pe unde umbla?
 Cu cine mai mergea el? Ce este vizirul? (primul ministru al Turciei) Cum erau ei îmbrăcați? (în haine schimbate) Aceasta se zice că erau *străvestiți*! Pentru-ce umblau străvestiți? (Ca să văză cum trăesc oamenii, ce se zice despre sultan, funcționar, ce rele fac aceștia, etc.) Citește mai înainte! Ce zări sultanul? Ce e o para (un ban mic de tot) Dar o para scăpată? (...căzută, pierdută din buzunar, etc.) Ce a făcut sultanul? (... S'a plecat și a luat-o! Pentru ce n'a ridicat vizirul paraua? (...o credea prea neînsemnată, de nimica, fără preț) Dar sultanul cum a considerat-o? (de preț, de valoare) După ce vedem aceasta? (... fiind-că a ridicat-o uite) Spune cu vorbele tale despre ce am citit!

Mai departe :

Vizirul, această urmare văzîndu-î

Și păzindu-î ora, l-a întreat zicîndu-î :

Domnul meu, mă iartă pentru cutezare,

Că'n nedumerire mă aflu prea mare.

Cine văzuse pe sultan, că a luat banul? (vizirul) Ce s'a gîndit el să facă? (să-l întreb).

Cînd voia să-l întreb? (... păzindu-î ora) Pune alte vorbe în locul acestora! (găsind vreme, într'un timp liber, etc.) Cînd zicem că păzim ora școalei, a mesii? Ce urmare văzuse el? Cum s'a adresat sultanului? Pentru ce-și cerea ertare? Cum zicem în loc de cutezare? (In-drăsneală) O îndrăsneală mare se chiamă obrăznicie. E urît lucru ca omul să fie obraznic. Obraznicul spune vorbe nesocotite, grele, proaste chiar! Spune cu vorbele tale și cele 4 rînduri!

În acest mod se tratează toată parabola. Pentru a nu ocupa prea mult spațiu, trec la sfîrșit care cuprinde și hotărăște ideia morală :

De-acea paraua omul cel cuminte

Trebue ca pe galben s'o aibă'nainte,

Că joc cine-și bate și-i dă cu piciorul

Curînd va ajunge ca să-i ducă dorul.

Ce să facă omul cuminte cu paraua? Ce pune dînsul la galben? (căpăstru) Cu ce se aseamănă galbenul cu căpăstru? Pentru ce i se pune căpăstru calului? (să nu fugă) Care e căpăstru galbenului? (... păstrarea). Cum se zice cel care-și bate joc de para? (risipitor) În ce chip

Își bate dînsul joc de ea ? (o cheltuește fără folos). Cuî dăm cu piciorul ? (unuî cline) De ce ? Pentru-ce se zice să nu dăm cu piciorul banului ? (Îl ducem dorul) Spuneți cu alte vorbe aceasta ! Omul care cheltuește banii zădărnice, va rămîne fără ei și chiar sărac ; Sau, va fi jintuit, va fi lipsit, va sărăci... etc.

Ce învățăm din această bucată ?

Să prețuim banii și să-i cheltuim numai pe lucruri folositoare.

Spune toată bucată !

Ce titlu are ? Ce titlu ar mai putea avea ? (Sultanul econom) Sultanul și paraua, (Sultanul și vizirul). Cine e autorul ei ? Ce știți despre A. Panu ?

Deprinderea în cartea de citire.

Rezumat. Ce poezie ați învățat azi ? Spune-o ! Ce învățăm din ea ?

Generalizare. Ce bucată se mai aseamănă cu cea de azi ? Care erau persoanele din aceia ? Dar din aceasta ? Ce idei frumoasă am învățat de acolo ?

Risipitori să nu fim ;

Banii să-i chivernisim.

În ce se aseamănă cu cea de azi ? Că amîndoa vorbesc de păstrare, de economie etc.

Teme. Citiți de trei ori poezia «Păstrarea» pentru lecția viitoare.

NB. În alt număr voi trata gramatical, sintactic, ortografic și stilistic această poezie

Grig. Teodosiu

GREȘELILE ÎNVAȚĂTORILOR

Acestea sunt destule și de toată mîna. Le facem adesea-orî fără să ne gîndim, fără să credem chiar că le-am făptuit. Să avem în capul nostru toate bibliotecile de pedagogie și cu atît vom face mai multe, cu cît ne lipsește tactul și bunul simț. Contra lor nu este suficientă numai experiența proprie pentru-că cere mult timp. A o împrumuta pe a altora și a avea bunăvoință s'o înțelegem și s'o aplicăm, de sigur că nu ne va folosi mult.

În această privință a apărut o carte scrisă de un

bărbat de școală din America, d. James L. Hughes, care a cules cu cită-va pricepere principalele erori în instrucțiune. Lucrarea poartă titlul de sus în limba română și este tradusă de d. Vasile Goldiș, profesor.

Cu oare-care tărie de argumente, printr'un șir de observațiuni în mare parte drepte și spirituale, autorul face rînd pe rînd cunoscute greșelele ivite. Studiul său împărțit în patru capitole, coprinde 1) greșeli în conducere, 2) greșeli în ținerea disciplinei, 3) greșeli de metod și 4) greșeli de ținută. Dînsul a înțeles că mai mult prețuește experiența de cit toate tractatele de pedagogie, scrise într'un mod prea teoretic, pentru că de și cunoștința principiilor generale de educație este trebuitoare, dar cunoașterea temeinică a particularităților muncii școlare este de o importanță și mai mare pentru reușita instrucției. Ast-fel ne spune autorul în prefața cărții sale.

Recomandațiunile lui, formulate într'o sumă de principii, opt-zece la număr, sunt esplicate în mod practic prin exemple și cazuri din viața de școală; iar meritul său de căpetenie este că a știut să urmărească cea mai mare parte din greșeli și a făcut din ele un soi de registru cu rubrici separate. Negreșit că întinderea cărții sale nu este tocmai mare și că multe din erori sunt trecute cu vederea. Pe ici pe colo, lipsesc chiar probe convingătoare și temeinicia acestora este adesea puerilă. Autorul nu face inovațiuni și nu ne dă idei originale. Greșelile despre care vorbesc sunt expuse ca și sămînta aruncată în voia vîntului în diferite tratate de pedagogie practică.

Să le vedem cu toate astea în trăsurile lor generale și vom avea multe, multe de învățat.

*

În conducerea școlarilor trebuie multă tactică. A cunoaște și aplica regulile relative este în interesul lor și acestea fac o școală bună.

Lucrurile numite «mic» nu vor fi neglijate acolo; căci acestea conțin pe cele mari. Ast-fel cînd conducem

1) Cartea e tipărită la Brașov în editura librăriei Ciurcu și costă o coroană.

pe copii în curte sau în sala de învățămînt să-î așezăm în rînd spre a evita, îmbulzeala și dezordinea. Dinșii vor fi ținuți să umble cu capul ridicat, cu umerii dați înapoi, cu minile în jos și cu privirea înainte, ca să poată căpăta o ținută frumoasă. Umblarea pe virful degetelor va fi interzisă, pentru a nu se da naștere la defecte de schiopătare și de îndoirea degetelor. Nu e nici un rău, dacă elevii merg nesilit și cu pasul lor. De asemenea trebuie bine observat și mersul pe treptele scărilor, în sus ca și în jos. Inșirați doi cîte doi, umblînd mai domol, îi ferim de diferite accidente. La citire sau cînd ei răspund, trebuie să se scoale după scaun. E un exercițiu sănătos, o variație pentru dinșii și chiar arată buna-cuviință. Scularea se va face cu oare-care artă, nu în mod stingăciu sau leneș. Cartea se va ține în mîna stîngă, nu cu amîndouă, pentru a evita apropierea ei de ochi sau îndoirea umerilor. Depărtarea manualelor a lucrurilor de scris, de ochi, fețe pe copil de miopie, care, decimează 60% din populația școlară. Pentru același motiv lumina va veni în sală din stînga, nu din față.

Împărțirea caetelor se va face fără șgomot de către elevi enume aleși și cu o precisiune matematică. Subt nici un cuvînt copii nu se vor depărta de la loc; iar diferitele lor acțiuni vor fi executate într'un chip comun și uniform. Ast-fel se vor evita pierderea de vreme și șgomotul. Să nu ne fie teamă că vom încătușa exercitarea liberă a individualității.

În sala de învățămînt nu se vor permite jocurile, aruncarea de hîrtiute și alte nimicuri și se va insista cu toată rigoarea asupra curățeniei, estetice și punctualității elevilor. Pentru aceasta nu este nevoie de o inspecție, ci de observațiuni făcute cu ocazia cercetării caetelor sau a cărților. Atunci se vor desemna elevii bine spălați, curați etc.

Institutorul va asista la jocurile elevilor și va lua parte la executare. Numaî ast-fel va cunoaște inima și apucăturile lor și va putea să-î controleze, fără să fie bănuț de aceasta. La jocuri ca și în școală, dînsul nu le va suprima vioiciunea naturală prin utilizarea unei discipline de fer. Dacă copii rîd une-orî, să nu ne pară rău, cînd o fac fără vre-o intenție rea.

În clasă institutorul să nu stea prea aproape de bănci, căci în acest mod nu va putea să supravegheze bine. Erorile mici nu se vor pedepsi prea aspru, pentru că, pe cele mari cu ce fel de pedeapsă le vei isbi? O astfel de procedură face pe școlari să creadă că toate greșelile lor sunt tot atîta de grave. În același timp e de o mare importanță de a nu se confunda intenția cu împlinirea sau voia cu fără voia. Șoptitul școlarilor, pentru a se ajuta unii pe alții în lecțiuni, va fi reprimat. Atunci le va rămîne și în viață să alerge mereu la proptele pentru săvîrșirea acțiunilor. Și în scris va observa același lucru, care aduce aceleași rezultate.

E o greșală mare de a te plînge mereu la streinî de neascultarea elevilor, ca și pe la autoritățile superioare. Copilul este atunci în drept să nu se mai supună nici odată și să aștepte continuu mustrarea și pedeapsa de la streinî. Pilda venirii tîrziu e funestă; căci deprinde pe școlari cu același obicei și chiar instit. nu va putea să-și facă bine lecțiile într'un timp prea scurt. Venind la școală cu lesăcitate, nu-ți neglija exteriorul; căci hainele au multă înflurire asupra elevilor determinînd chiar ținuta lor. Sunt sigur că dinșii îl vor imita pînă și în îmbrăcăminte.

Părinții trebuie anunțați, cînd copii lor nu-și fac datoria. În acest chip numai, se poate stabili raportul de reciprocitate și conlucrare ce trebuie să existe între școală și familie și vor ajuta chiar pe institutor în rolul său. Cînd părinții s'ar arăta, venind la școală, necuviincioși sau grobiani să nu-și piardă cumpătul său să se arăte minios. Invězindu-i în cancelarie va conversa liniștit și le va arăta motivele pedepsirei copilului lor. Pe cît e cu putință să se evite cearta în fața clasei, care îl va perde de sigur pe institutor. Nicî la epistolele primite de la părinți cu un conținut aspru, nu le va face observări mușcătoare în fața școlarilor etc.

În sfîrșit controla clasii se va face mai bine ștînd înaintea copiilor de cît șezînd. Ast-fel copii sunt în tot-d'a-una atenți și nu le dă mina să se ia la vorbă sau la joc. Ori-cum, dacă obosim putem șede și la catedră pe un pedestal mai înalt.

Pasagiul relativ la raporturile dintre institutor și părinți este bine simțit și motivat. Credem că facem un serviciu cititorilor noștri publicându-l întreg.

«Este axiomă, că părinții și învățătorii trebuie să lucreze în consonanță. După putință disciplina școlară trebuie să consune cu cea de acasă. Învățătorii trebuie să ia în considerare drepturile și părerile părinților; iar aceștia trebuie să apere autoritatea învățătorilor.

Acest scop dorit, numai așa se va putea ajunge dacă între părinți și învățători va exista o atingere sistematică.

În școală se află în tot-d'a-una ast-fel de elevi, care fără să comită transgresiuni mari, vor procura într'una învățătorului neplăceri destule. Ast-fel de școlari sunt cei mai nesuferiți și-i procură cele mai mari și mai nesuportabile chinuri. După un timp oare-care față de acești școlari trebuie să întreprindem câte un pas mai energic și atunci pedeapsa de regulă e prea severă în comparație cu cea din urmă transgresiune a școlarului. Aceasta de obicei e cea din urmă picătură, care a umplut paharul și de fapt pedeapsa este răsplata unei mulțimi de păcate.

«Părinții școlarului pedepsit întreabă de cauza pedepsei și de regulă nu află de la cei întrebați de cât numai despre cea din urmă transgresiune a copilului lor. Ast-fel dinșii foarte firește vor fi de părere că învățătorul e prea din cale afară de strict sau nedrept și—durere—în cele mai multe cazuri își vor exprima cu multă emfază această părere, înaintea copilului. Cite-odată ast-fel de părinți își vor exprima sentimentele în fața clasei întregi și într'un mod adevărat dramatic. Rezultatul în ambele cazuri este că stima școlarilor față de învățător se va micșora.

Nici nu putem învinui pentru aceasta pe părinți, dacă nu i-am încuviințat punctul și sincer despre transgresiunile de mai nainte ale fiului lor. Este bine, ca încunoștințările să se facă înscris și să se înapoeze învățătorului, cu semnătura părinților, ca dînsul la caz de nevoie să poată apela la el. E foarte bine ca ele să fie scrise la îndrumarea învățătorului chiar de către școlari, dacă dînsii sunt destul de înaintați. Această procedură va avea un bun efect asupra lor și învăța-

torul își va cruța și timpul. Cite-odată școlarul poate singur comunica părinților afacerea.

«Foarte adesea învățătorul se folosește de expresiuni aspre și ostile, când fac atenți pe părinți de purtarea cea rea a copiilor sau când îi încunoștiințează de vre-o neglijență în ținuta lor. Să le cruțăm sensibilitatea lor. Blandețea să fie deviza sa. O convorbire sau corespondență cuviincioasă și plină de stimă față de ei vor face minuni și vom deștepta în ei interes pentru afacerile școlăii și ne vom câștiga ajutorul și sprijinul lor. «Îmi pare rău» că Nicu absentează atât de de la școală — e un băiat așa de inteligent și prin absentarea lui lasă ca școlarii să-l întrecă atât de mult» sau «ce pagubă, că Ionel, care e un băiat așa de frumos, nu se spală sau nu se piaptână regulat. — Învățătorul, care ast-fel le va vorbi părinților, își va ajunge scopul fără ca părinții să se simtă rușinați.

«Adesea ori primim de la părinți epistole pline de învinuirii nedrepte și de observări supărătoare. Cite odată dinșii vin și atacă chiar pe învățător. Am avea atunci destule motive să ne supărăm pentru nedreptate sau chiar necuviință și grobianitate din partea lor. În ast-fel de împrejurări, facem mai bine, dacă ne păstrăm stingele rece și liniștea sufletească.

«Nu putem să-î luăm în nume de rău învățătorului dacă se supără, dar să n'o arate aceasta. El trebuie să înțeleagă, că părinții după informațiile primite raționează foarte drept ; dar aceste informații fiind unilaterale sunt adesea exagerate sau întortochiate.

«Iubirea lor, față de copii, despre care cred că li s'a făcut nedreptate și pe care ei se simt în drept să-î apere, îi face să uite că trebuiau să ia mai multe încunoștințări.

«Putem afirma cu siguranță că numai foarte puțin părinți se vor supăra fără cauză pe învățător, presupunând că mărturisirile copilului ar fi adevărate. Dacă faptele sunt după cum le spune copilul, atunci raționarea părinților este la locul ei și supărarea lor e o justă manifestare a simțului lor părintesc care îi face să-și apere copilul.

«Numai că de regulă faptele sunt cu totul alt-fel de cît le spun copii, fără să mintă, ei nu sunt în stare

să povestească drept despre pedeapsa primită sau despre împrejurările care au adus-o. Tocmai aici stă secretul influenței institutorului asupra părinților minioși.

«Dacă aceștia găsesc pe învățător supărat, această împrejurare o ia drept dovadă, că dînsul nu e om rezonabil și atunci părinții dau crezămînt copilului.

«Învățătorul însă va căuta să-î convingă că copilul a relatat lucruri neadevărate, spundu-le că el este om imparțial sau nu are nici o scînteie de răutate sau intenție rea. Ținuta lui va fi bărbătească dar liniștită, viorbirea hotărîtă, dar cuviincioasă, și astfel va șterge din sufletul părinților acea impresiune, care e preocupat față de copilul lor și afacerea se va aplană pe cale amicală. În alt chip el nu va putea raporta o victorie atîta de strălucită și în loc de a-și face un dîșman, a mai cîștigat un prieten.

«Dacă însă institutorul se va supăra, apoi școlarii vor asista la o hărțuială proastă; iar dacă nu se va supăra, atunci mulți din clasă, vor crede că el s'a speriat. În ambele cazuri școala va suferii și respectul școlarilor se va micșora. Ei nu vor mai avea respect de puterea lui, cînd vor vedea că fie-care părinte poate veni în clasă și trage la răspundere pe învățător. Dacă părinții vin să ceară informațiuni de la dînsul, apoi acesta să nu-î primească în clasă, ci dînd vre-o ocupațiune să vorbească la o parte cu vizitatorul. Dacă însă părintele n'ar voi să se stăpînească, atunci învățătorul să-î spună cu calm, că acum nu are timp să stea cu dînsul la vorbă fiind ocupat, dar după prelegere îi va sta hucuros la dispoziție.

*

Capitolul despre susținerea disciplinei este judecat cu mai multă competență de cît celelalte și este mai bogat în exemple. Iată cîte-va idei dintr'însul în mod rezumativ:

Înainte de începerea lecțiilor, este necesar ca în clasă să domnească o singură persoană. Fără ordine, munca este zadarnică, pentru-că școlarii sunt de capul lor și învățătorul e nevoit să alerge neconținut la diferite măsuri pentru menținerea disciplinei. Susținerea ordinii nu trebuie confundată cu procurarea ei și de aceea este necesar să nu se aplice de la început niște

principiilor în sensul susținerii ordinii, ci al procurării sale. Pentru aceasta e nevoie ca dînsul să dea școlariilor de înțeles că îi vede pe toți, că primul delict ivit la începutul anului trebuie imediat strict pedepsit, că el este cu totul stăpîn pe materialul de predat.

Copiii nu trebuiesc lăsați de capul lor în clasă, cînd se știe că dînșii sunt mai mulțumiți și mai veseli cu ordinea, de cît cu dezordinea. Prea multă îngăduire a învățătorului, fără un control serios care deșteaptă stima, micșorează autoritatea sa.

De aci nu urmează că în clasă trebuie să domnească o tăcere mormintală. Este de dorit ordinea vieții, nu liniștea morții, în raporturile dintre școlari și învățători. Cînd toți sunt ocupați cu lucrările lor, cînd nici unul nu comite vre-un rău, n'avem nici un motiv de supărare. Pentru acei care cred că ordinea trebuie să se confunde cu tăcerea și neclintirea unei statuți, opunem exemplul mașinilor din fabrici, unde mișuneala lucrătorilor și zgomotul teribil al roților, se echilibrează cu ordinea perfectă și cu munca sistematică de acolo.

Amenințările continue, bateria de piciorul, șișiiturile, nu sînt de cît greșeli. Acestea opresc pentru scurtă vreme dezordinea și se aseamănă cu furtuna care sperie pentru un moment și care și pierde în curînd influența. Neliniștea se va împedica numai prin susținerea atențiunii și prin recreațiunile făcute la timp. Larma făcută de dînsul se va pierde în zgomotul elevilor și își va procura noi mulțumiri. Fie numai domol și liniștit și va face mai bine.

Faptul că unii învățători adresează expresiuni generale pentru ținerea disciplinei, nu e bun. De obicei dezordinea o încep puțin și pe aceștia să-i observăm () o privire serioasă, o întrebare potrivită, sînt de ajuns.

O recomandățiune, ce trebuie dată mai ales instituțiilor tinere, este de a se feri de prea multe reguli pentru purtare. Cele ce se dau trebuiesc motivate serios, spre a li se vedea importanța. Tot pentru dînșii este și sfatul, de a nu muștra mereu în decursul lecțiunii pe elevi, căci s'ar asemana atunci cu zgomotul îngrozitor și urît ce-l fac mașinele cînd lucrează. Să se ferească de ordine ca : Stați drept ! Pentru-ce te întorc ? etc., un obicei rău cu care ei se deprind și nu le mai fac nici-o impresiune.

De și posibilitatea de a conduce o clasă în mod sigur și neșovăit aparține de multe ori oamenilor cu talent, dar se poate însuși prin observarea și exercitarea principiilor în cauză.

Vorba prea tare a unor învățători este un defect mare. Devenind în curând monotonă înruieste chiar și pe școlari. Îi face să vorbească ascuțit și să citească forțat și pițigăiat; iar sperându-l, îl iritează și pierde plăcerea de ascultare. Se impune dar o vorbire domoală și liniștită, plină de farmecul ei natural.

Conducerea clasii se face cu privirea și e un mare defect când o perdem din ochi. Rar ne vor ajuta vorba și buzele. Mișcările lor la timp și în anumite sensuri vor provoca în școlar astîmpăr și atenție. Este oprită întoarcerea spetelor spre copii, ca să nu dăm ocazie la șoapte și grimasuri.

Mânia ca și neconsecvența în purtare, față de școlari sînt periculoase. Mânia îl conduce la excese în disciplinare și-l înstrăinează pe institutor de dînsii. Neconsecvența îl face când autoritar, când blînd, când tiran și acțiunile lui nu sînt hotărîte și executate la timp. Amîndouă dau rău exemplul tinereții.

Obișnuirea școlarilor cu un fel de purtare, constant în tot-d'a-una, se impune. Este o greșală enormă de a fi dresa să fie buni numai sub decursul lecțiunei. Vor deveni ipocriți, răi și neascultători. Trebuie crescute în așa chip ca să dezvoltăm într'înșii simțul datoriei. O educațiune contrarie împinge pe elevi să nu mai respecte nici de cum din legile școlare.

În privința pedepselor este necesar ca școlarii să știe pentru ce sînt pedepsiți. Alt-fel devenim arbitri și facem dintr'înșii niște indiferenți la pedepe.

Aci autorul rezumă în mod corect toate principiile referitoare la aplicarea înțeleaptă a mijloacelor extraordinare. Despre bătae, care este o pedeapsă mai grea e de părere a se aplica pentru schimbarea caracterului unui elev nu *pro* formă. El numește cu drept cuvînt pe educatorul care bate mereu un om slab sau lenș. În sfîrșit dînsul trebuie să se ferească de pămăială, tragere de urechi etc., care produc numai simțul răvrătirii și arată mai mult minia și barbaria lui. De

asemenea nu e omeneste a ține pe copii vreme mai îndelungată într'o poziție nenaturală.

*

A treia parte a cărții e consacrată greșelilor în metod. După mine acestea sînt cele mai mari, căci de procedarea institutorului, de forma, procesul, materialul și principiile de învățămînt depinde tot succesul lui. A le ignora este a comite o greșală și mai mare.

Îată-le în caracterul lor general.

Examinarea elevilor nu se face pe rînd, ci pe sărite. Comoditatea unui asemenea dascăl ar fi rău răsplătită de elevii săi prin o lipsă totală de atențiune și de voi-ciune. Acelaș lucru trebuie zis și pentru cei care întăi numesc un școlar și apoi pun întrebarea. Cum va face atunci toată clasa să lucreze și să ia parte activă la răspuns ? Dinșii, și într'un caz și într'altul, își vor vedea de treburile și jucăriile lor copilărești.

Întrebarea, odată pusă clasei întregi să nu se mai repete pentru acei care n'au mai auzit-o, căci dacă școlarul a priceput că noi vom repeta-o nu va mai avea nici un motiv să mai fie atent și va aștepta al doilea rînd. Neștiind întrebarea trebuie pedepsit mai aspru de cît dacă nu cunoaște răspunsul.

Să ne ferim ca adresînd întrebarea să privim țintă la un școlar. Să ascultăm la dînsul numai cu urechia; ochii să ni-i îndreptăm spre cei-l-alti.

E o greșală capitală de a fi sclavul unui manual de școală, din care copii să bucherească teze, reguli și exemple. Ei vor lucra independent de manual și numai după explicațiile și îndrumările necesare vor putea repeta din carte. Într'alt-fel ne-am asemăna cu omul care trimis într'o pădure să taie un fel de lemne n'a știut să le aducă pe acelea, necunoscîndu-le.

Școlarii vor fi ținuți să aplice învățăturile, fără aplicare cele mai frumoase cunoștințe sînt zadarnice și fără răsunet. La repetiție să nu se mai folosească obiectele ci numai abstracțiunile lor, căci în acest chip școlarul va începe să judece și să facă raționamente.

Institutorul să nu împovăreze pe școlari cu prea multe ocupațiuni domestice. O încordare îndelungată a spiritului obosește facultățile intelectuale și le aduce ruină, degradare. De aceia ambițiunea învățătorilor ca

și vanitatea părinților să nu fie obstacole pentru dezvoltarea naturală. Escesele intelectuale micșorează chiar forța de rezistență a vieții fizice și nimicesc cu vremea puterea de activitate și voință. Prematurii sînt nenorociți, cari își datoresc succesele unei precece torturi a sistemului lor nervos. Se spune că dinșii ajung curînd ca de dimineață să fie cu spirit; iar după prînz să fie proșți.

Lecțiunile date trebuiesc ascultate. Neglijența în examinare îndeamnă pe elevi să devie indiferenți și nu vor mai învăța; căci lor e bine să le dai asigurare că în totdeauna sînt supraveghiați. Acelaș lucru să se observe și cu temele. În privința acestora să nu ne mulțumim numai cu constatarea greșelilor, ci chiar să producem la cercetarea lor la care să punem mult interes...

Lecțiunile au ore hotărîte și nu trec peste cadrul lor, cînd se știe că atențiunea lîncezește fiind prea mult îndreptată către acelaș obiect. De aceea după fie-care ceas e nevoie de un repaos, de recreare.

Primirea cunoștințelor și trecerea lor de la instructor la elev, atrîna mai mult de calitatea cunoștințelor de cît de mulțimea lor. Progresul nu se măsoară cu numărul paginilor sfîrșite, ci după modul cum știu să aplice în viață cunoștințele devenite proprietatea lor.

Intipărirea și reproducerea la timp a ideilor învățate atrîna de o repetiție deasă și de o reîmprospătare continuă. Negreșit că acestea nu trebuiesc să degenereze într'o măcinare de vorbe; ci mințea să cutreere pe calea bătută și să-și însușească din nou lucrurile trecute. Acesta este sensul cel adevărat.

Erorile descoperite în cursul lecțiunilor să fie corijate chiar de elevi, care sînt făcuți atenți și trimiși fie la carte fie la vorbele spuse de un camarad mai bun al lor. De aci se vede că instructorul nu este numai o mașină de control, de aplicat pedepse sau de împărțit note pentru elevi.

Cunoștințele se predau în mod precis, nu la întîmplare. De temeinicia lor depinde și siguranța în răspunsuri a școlarilor. Lipsa de precisiune, tonul prea îndoelnic, îi fac pe aceștia superficiali și ușuratici în studiile lor.

Să nu se uite iarăși că întrebările nu trebuiesc adresate numai elevilor talentați. Ar urma atunci că el ajută tocmai pe aceia care n'au nevoie de stimulul său. Atențiunea lui va privi mai cu seamă partea mai slabă a clasei, spre a ajunge adevărata sa chemare.

Să ne ferim de răspunsurile fragmentare, care limitează exprimarea corectă și chiar ideia. În loc de a vorbi noi mult să ne silim a-î face pe școlarii astfel. Cel mai bun dascăl este acela care prin cuvinte puține știe să îndemne pe școlarii la muncă și interesare. Vom evita chiar cuvintele prea lungi, care încurcă pe elevi și-î scârbesc de școală.

Pedecile ivite le vor trece singurii elevii în șirul pășirii firești, în conformitate cu vârsta și cu progresul. E o calamitate de a cugeta noi în locul școlarului; iar dând explicații să fie clare, hotărâte și scurte.

Să deprindem pe copii a lucra după forțele lor și să ne ferim de a le da instrucțiunile pe care ei le găsesc singuri. În acest caz devenim *pedanți*, boală de care suferă multe școli din lume.

*

A patra și ultima parte, despre greșelile în ținută nu este de cât o complinire a celor de metodă sau de disciplină.

Să ne ferim de a ocări și ofensa pe școlarii; căci ne facem de ris și ne înstreinăm de dinșii. Cum îi vom putea corija pe ei în expresiuni?

De asemenea cu amenințările nu facem multă ispravă. A spune că după călcarea unor datorii, trebuie să urmeze o anumită pedeapsă, este a-î obijnui cu frica sau a ridica între ei și institutor o barieră de netrecut. La școală amenințările nu pot dezvolta sentimentul afaibilității și al datoriei; căci frica rezultată poate impune dar nu poate da argumente pentru formarea simpatiei sau pentru îndeplinirea unui act bun prin propria inițiativă.

Iritațiunea, necumpătul în mișcări, sunt și mai rele de cât cele prin vorbe. În școală spre a face pe școlarii liniștiți, tu însuși trebuie să fii liniștit. O figură serioasă un umblet demn, privirea sigură și așezată, prețuiesc mai mult de cât neastimpărul, care provoacă în elevi iritație și obstinațiune.

Alături de vorbele ofensătoare, este locul să ne ferim de prea multe tînguirî la adresa copiilor. Acestea să se facă cît mai rar, motivat; dar să nu degenereze în obicei.

Monotonia în prelegeri nu poate întreține atențiunea nici nu o susține; dar nici nu trebuie să degenereze în larmă, vorbă prea ascuțită. Numai printr'un ton viu și însuflețit, producem activitatea spirituală.

Altă greșală o aduce răceala institutorului față de școlari și purtarea lui prea formalistă. Dînsul să se silească a pătrunde în inima și mintea școlarilor printr'o blîndețe mare, prin interesul ce arată către faptele elevilor, prin veselia, fața lui deschisă și prin căldura vocii sale. Numai ast-fel va putea face învățăturile lui ascultate și productive și va căpăta încrederea copiilor.

O altă observațiune ar fi de a nu se arăta prea învățat. Este drept că dînsul trebuie să cunoască bine materia de învățămînt, sau cunoștințe din toate ramurile activității omenești; dar enciclopedia lui nu poate avea de cît un caracter general. Cîte întrebări nu-î pun lui școlarii? Să se mărginească însă la limitele științei, fără a-și îngreua pozițiunea spunîndu-le fleacuri sau falșități. În curînd va fi dat de gol și adio ori-ce stimă către dînsul. Elevii nu-l vor considera ignorant, cînd le mărturisește greutatea de a răspunde la o întrebare oarecare. Principalul e de a le promite răspunsul și a face cît mai neîntîrziat cînd l-a putut întîlni unde-va. Astfel nu-și va perde onestitatea.

Iată un rezumat și în esență ideile expuse în cartea d-lui Hughes. A le citi, a le înțelege și a le aplica e necesar pentru fie-care dascăl; ba chiar e nevoie de o citire printre rînduri, căci nu totul e explicat și comentat.

Dacă înțelegerea unei lucrări face pe bunul cititor; apoi aplicarea ei face pe bunul lucrător.

Grig. Teodossiu.

REVISTA «LUMINA PENTRU TOȚI

PARTEA LITERARA-ȘTIINȚIFICA

ȘCOALA NORMALĂ DE INSTITUTORI

*Lucrări de clasă făcute sub conducerea d-lui
profesor Th. D. Speranția*

MĂGARUL LA POD

Narațiune de transformat în dialog și monolog

Un om ducind un măgar de căpăstru, voia să treacă un pod.

Măgarul, însă, nu voia cu nici un chip, cu cit omul trăgea mai mult înainte, cu atit el trăgea mai mult înapoi, pare că ar fi vorbit amîndoi și cînd zicea omul da, el zicea ba.

Văzînd omul că n'o scoate la capăt cu măgarul, după ce se sătură de tras înainte de căpăstru și de bătut; văzînd că măgarul caută numai de cit să-î facă din potrivă, 'î vine, nu sciū cum, în gînd de se da îndărătul măgarului, îl apucă de coadă și începe a-l trage.

Măgarul văzînd că-l trage îndărăt, pentru ca să-î facă omului în necaz, s'apucă de tras înainte spre pod. Tot ast-fel, trage măgarul spre pod și omul înapoi, pînă cînd la urmă, omul dînd drumul de coadă, măgarul o rupe la fugă și trece podul.

Din cartea de compoziții, partea II
de

TH. D. SPERANTIA

TRANSFORMĂRI

Dialog

Hi, hi măgăruș hi.....

Hi haram, hi mîncate-ar lupii, ce n'ai de gînd să treci
ăst pod ?

— Nu !

Ce îndrăsnești să-mi spui încă mie, care'ți sînt stăpîn
că nu treci? Nu-ți dau eu mîncare, nu te adăp? Apoi ia
să vedem care pe care.

— Să vedem, dar eu nu trec nici mort.

Nu treci nici mort?! Ia să-ți dau eu pe spinare.

Na! na! na! ; hi înainte, satură-te.

— Nu vreaŭ chiar de mai omorî, nu ți-am spus?!

Ei mîncate-ar cîinii! Apoi m'am săturat și de tras de
căpăstru înainte și de bătut și tu tot nu mergi?

— Na. Eacă așa dacă ți place. Ba din potrivă încă, o
să mă dau îndărăt.

Apoi dacă e vorba de dat îndărăt, ia să mi te apuc eu
de coadă și să te satur eu de dus înapoi. Așa! Eacă
te-am apucat. Hai, hai, hai înapoi.

— Ei! dapoî așa tras de coadă nu vreaŭ eu.

Da îi vrea!

— Ba n'am să vreaŭ.

Ba ai să vrei.

— Ba nu.

Nu vrei? Am să-ți rup coada.

— Ia să văd ai-rupe-o orî ai să vii tîriș după mine,
dacă te ții de dînsa.

Ia să vedem..... Măi-măi-măi-măi!

Stăi că-ți dau drumul.

— Nu! hai înainte.

Ba stăi.

Ba nu, hai înainte.

— Na dar, du-te pîrlei.

Mă duc dar vezi că te-am rămas, că nu am vrut să merg îndărăt.

Ba eă te-am rămas, că ai trecut podul, ca un măgar.

S. APOSTOL CL. II

Monologul omului

Măi! mare minune e și asta. Pînă aci îndrăcitul ăsta de măgar merse cum trebuie și cum ajunsese la pod uită-te, că nu vrea să măi facă măcar un pas înainte știî parcă s'ar fi jurat să nu treacă dincolo; cu cît 'l trag înainte de căpăstru cu atît el trage înapoi.

Mi-se pare că-l mănîncă pelea, n'a luat pe spinare cam de mult. Ia să-l măi trag eă de căpăstru poate că va trece.

Ei! nu trece și pace. Stăi, dacă e așa să-ți arăt eă ție.

Na! Na! Na! Cluj / Central University Library Cluj

Ia uități-vă neiculiță, eă 'l trag la spate și el nici grijă nu duce. Mă! ce dracu să-i măi fac? l'am tras de căpăstru, nu se mișcă din loc; l'am bătut, cu atît măi puțin.

Ia stăi frate, văd că el îmi face tot în potrivă, de-l trag înainte, el trage înapoi; ia să-l apuc de coadă și să-l trag înapoi să văd ce-o face?

Așa! Ai după coadă. Nu vrei? Na du-te înainte.

Iacă, în sflrșit a trecut podul, dar a vrut să-mi facă tot în necaz! Îți place ce măgar?!

N. POPESCU CL. II

Monologul Măgarului

Ia uită-te cum mă trage omul ăsta de căpăstru. Are să-și rupă și mîinile săracu. Ia uită-te cum se opintește și trage mereu. Degeaba tragi stăpîne, că n'ai s'o scoți la cale cu mine.

Înțeleg, dacă m'ăi lua cu binișorul poate așî trece, dar nu să mă înjurî și să mă bațî cu varga, ca să-mî rupî spatele. Priviți-l cum înjură, bate-l'ar d-zeu să-l bată..... Tragî, trage-ar cîniî din tine.....

Multe mi-a mai făcut omul ăsta mie :

Odată, cînd îmi căutam mai bine de mîncare, vine la mine, mă ia, mă înhamă și mă pune să-î duc cele mai mari greutateî. Acum să mai ducă și el.

Să știu că m'ar omorî și tot n'am să trec.

Pa uită-te ce-î vine lui în minte!....

Vede că eî nu voi să merg înainte și mă trag îndărăt și el s'a apucat să mă ea de coadă!

Nu-î nebun el acum?... El crede că eî am să merg acum îndărăt; să-î fac voia... Apoi... Acum stăî... Nu vreaî să merg înapoi și haide înainte... Vezî hoțu, n'am băgat de seamă, mi-a dat drumul de coadă și m'a făcut de-am trecut podul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj AL. DOBRESCU CL. II

REVISTE „NOI” PEDAGOGICE

Cultura unei țări se cunoaște după numărul și însemnătatea operilor științifice și literare, ce are. Acestea determină pulsul, mai viu sau mai încet, al activității intelectuale, desfășurate într'un timp oare-care și tot odată o caracterizează.

La noi s'aî ivit în vremea din urmă multe lucrări de toată mîna. Științele, literile și chiar artele aî produs un contingent; dar prin aceasta nu voim să afirmăm că există o mișcare așa de înflorită, ci mai mult o mișcare în dezvoltare.

Școala n'a stat nici ea pe loc. Aî apărut mulțime de manuale didactice pentru școlari, pe care nu știî să puî mai întîi mîna. Învățătorul, institutorul și pro-

fesorul sunt însă nevoiți să alerge tot la cărțile streine, pe care le-au consultat mai înainte, ca să-și facă cursul mai înțeles.

Din lipsa saă puținătatea ideilor streine de manualul elevului se naște de multe ori confuziunea, și suntem nevoiți să ne mărginim la rindurile tipărite care de multe-ori greșesc saă spun prea puțin.

În privința metodei, numai singurul corpul didactic primar a avut și are manuale și organe de publicitate; dar se simțea nevoia și de altele.

Revista «Lumina pentru toți» a întreținut și exercitat, trebuie să se recunoască, oare-care influență asupra spiritului pedagogic din țară; dar era prea puțin.

Au apărut însă de cîte-va luni trei reviste noi care țintesc ca și a noastră la răspîndirea și vulgarizarea metoadelor în educație și învățămînt.

Aceste reviste sunt «Tribuna pedagogică» «Învățămîntul primar» și «Convorbiri didactice» pe cari le dăm în ordinea aparițiunii lor. Îvirea acestor organe de publicitate era simțită și probează că s'a început o mișcare și în sensul de a se da o direcțiune hotărîtă învățămîntului nostru primar.

Despre primul număr al «Tribunei pedagogice», ne am spus cuvîntul nostru. Alte numere nu am văzut.

Revista «Învățămîntul primar» condusă de un grup de institutori normaliști și *nenormaliști* din Capitală, are mulți sorți de reușită. Chestiunile ce ea tratează sunt de rezortul activității zilnice a institutorilor și învățătorilor noștri. Numerile din urmă ne-au lăsat o bună impresiune. Subt o formă îngrijită și fără pretențiuni, cu un fond cercetat cu siguranță și preciziiune, este într'adevăr de viitor. Și de aceea, cu multă dreptate d. Ionescu Gion se exprimă într'o scrisoare adresată unui redactor: «Paginile revistei voastre bine condusă, vor deveni curînd repertoriul din care au-

toritatea școlară pentru edictarea viitoarelor sale regulamente, deciziuni, programe, și prudente inovațiuni, va lua datele necesare noilor sale măsuri; în paginile revistei voastre, institutorul nesigur de drumul său, își va găsi îndreptarul și cîrmaciul și tot din ele iubitorul învățămîntului primar va vedea ca într'o oglindă neaburită starea generală a școlii primare.

Numărul 3 are un bogat sumar de materie din care numim: biografia lui *P. Poenaru* de *J. J. Onu*; Trep-tele învățămîntului, pentru care s'a ivit o discuție vie, de *N. Nicolaescu*; *Istoria ca mijloc de educație* de *G. Cherciu*; *Ideile ca mijloc de educație* de *Gh. N. Costescu*; cîntece școlare, lecțiuni de probă destul de interesante, etc.

Revista «Convorbiri didactice», după cum se observă, se întemeiază pe ajutorul membrilor de onoare și pe forțele proprii ale comitetului de redacție. Negreșit, fie-care cu ideile sale!

Din mulțimea de articole scrise, am remarcat un studiu asupra programei actuale de d. A. Lupu Antonescu, care atinge greutățile ei și motivează necesitatea de totală reformare. Cu un spirit de observație pătrunzător, zice că «atît de mare e puterea rutinei, că oamenii cînd pun condeiul să modifice un lucru probat ca rău, nu merg pînă la capăt, esită, își urmăresc pînă la un loc ideia, apoi o părăsesc, Ar fi însă de dorit, ca d-sa care se ocupă de cestiunile de școală, să analizeze și să hotărască diferitele părți ale unei programe, pedagogicește vorbind. Studiul d-lui Veloran n'are de cît o singură importanță — prea mică în comparație cu titlul subiectului, «La cestiunea treptelor formale» că voește a pune punctul pe i, dar nu-l pune. Arătînd confuziunea ce domnește în numirea acestor trepte întemeiate pe logică și psihologie, dă două deziderate și atîta. De sigur, că în numerile viitoare se va da soluțiunea problemei.

Biografia lui Gh. Lazăr e bine făcută de D. I. Ciocan ; dar nu ne împăcăm de loc cu lecția de memorizare și liberă reproducere a poeziei «Fluturile și Varza» de D. V. Nestorescu. Nu se respectă treptele formale, de care tocmai se face atita caz în revistă și se confundă analizarea cu memorizarea, căci din două una, ori tratezi o lecție ca citire, ori ca recitare și atunci avem două planuri cu două expuneri. Afară de asta, instit. prea vorbește mult și silește și pe elev să vorbească, nu-l apropie de conținutul poeziei prin propria acestuia experiență și pătrundere.

Observ însă că în cîte-va articole ale acestei reviste sunt aluziuni rău voitoare la adresa celor-lalți, care tac și muncesc. Unii din autori, nu e timpul să-i numesc vorbesc de institutori de calapod, de tendințe pentru restrîngerea cercului de acțiune al dascălului, etc., tot pișcături la adresa grupului de la revista «Învățămîntul primar».

Faptul e regretabil ; căci pe lingă că se dă ocaziune să observe lumea și să-și facă o idee rea despre oamenii luminați, ceva mai mult, că aceste cuvinte aruncate «sans attention» sau «mordant» despart pe institutori în tabere o puse, în loc să-i înfrățească.

Pentru Dumnezeu, să-i lase în pace, cînd merg pe drumul cel sănătos și cu propriile lor puteri ; căci e loc pentru toată lumea sub soare.

Dorința noastră ar fi ca să-i vedem împreună lucrînd și însuflețiți de aceleași sentimente, să tinză la ajungerea scopului urmărit ca prietini, și ca adevărați colegi.

Ori-cum, sperăm că armonia se va restabili între ambele tabere.

FRUMUSEȚEA MIȘCĂREI

(din Der Schonheitsbegriff)

Frumusețea mișcărilor este o frumusețe pur formală, fiind bazată mai întâi de toate pe legile ritmului. Diferențele mișcării prin direcțiune, accelerațiune, și așa mai departe, trebuie să-și găsească raportul unitar în repetițiunile ritmice. Dacă diversitatea lipsește, atunci mișcarea e uniformă și cu aceasta obositoare pentru ochi, deci *nefrumos*. De asemeni, dacă diferențele mișcării sunt fără ordine ritmică, ele par atunci neregulate și influența asupra sufletului nostru rămâne pururea negativă.

O a doua condițiune a frumuseței mișcărilor este concordarea lor cu *idealurile noastre de perfecțiune și plasticitate* pe cari ni le-am creat din mișcărilor nturii.

Pot fi însă mișcări ritmice, fără ca să pară frumoase, fiind că nu sunt naturale, așa de exemplu mișcările cari se esecută cu nelndeminare și la cari observăm prea multă sfortare în ezeutarea lor, ne lasă nemulțumiți, fiind-că băgăm de seamă că sunt contra nturii.

Din potrivă, mișcările cele mai grele, dacă sunt ezeutate cu ușurință, ne mulțumesc, tocmai fiind-că sunt naturale.

În această ultimă cerință descoperim ideia *puterii lăuntrice* de care depinde mișcarea exterioară și cu care trebuie să rămte în concordanță. Acesta e un moment de spirit în frumusețea mișcării, bazat pe asociațiune de idei, care nu trebuie nici odată să se piarză din vedere, dacă se urmărește o frumusețe desăvirșită.

Frumusețea mișcărilor se mai numește și *dulceață* sau *gratie*. Ea formează o artă de sine stătătoare, — *dansul*, în sensul cel mai general — și este în acelaș timp o parte integrantă a frumuseței formale. Ea are o parte însemnată de frumusețe în arhitectură, pictură și sculptură. Mișcările liniilor în arhitectură trebuie să conție, pe lângă simetrie, proporționalitate și dulceață; tot așa și *pozițiunea* și *aruncătura de draperie* în sculptură și pictură (1).

C. Dumitrescu-Iași.

1). Această bucată e luată din revista «*România Literală și științifică*» a D-lui P. Macri, care apare în București.

POPULAȚIA ORAȘULUI BUCUREȘTI

La finele lunii Decembre, 1894, s'a făcut numărarea locuitorilor din toată țara. Acum dăm seama numai de locuitorii din București.

Avem în capitală, după sex, 120,561 bărbați și 111,448 femei.

Pe grupe de vîrstă avem :

Pină la 7 ani,	16,314 b.—	16,427 f.
De la 7 la 14 ani,	15,629 b.—	15,381 f.
De la 14 la 21 ani,	19,147 b.—	16,352 f.
De la 21 la 70 ani,	68,043 b.—	61,939 f.
Peste 70 ani,	1,428 b.—	1,349 f.
	<u>Total 120,561 b.—111,448 f.</u>	

După stare civilă, avem :

Necăsătorii,	75,014 b.—	54,389 f.
Căsătorii,	41,235 b.—	40,212 f.
Văduvi,	3,566 b.—	15,311 f.
Divorțați,	746 b.—	1,536 f.
	<u>Total 120,561 b.—111,448 f.</u>	

După protecțiune, avem :

Cetățeni romini,	83,176 b.—	72,438 f.
Supuși străini,	20,272 b.—	21,209 f.
Fără protecție,	17,113 b.—	17,801 f.
	<u>Total 120,561 b.—111,448 f.</u>	

După religione, avem :

Ortodoxi,	90,128 b.—	77,470 f.
Catolici, protestanți,	14,598 b.—	17,698 f.
Mahomedani,	347 b.—	66 f.
Mozaiști,	15,256 b.—	15,995 f.
Alte religii,	232 b.—	219 f.
	<u>Total 120,561 b.—111,448 f.</u>	

După instrucțiune, avem:

Știutori de carte,	70,324 b.— 43,789 f.
Neștiutori »	50,237 b.— 67,659 f.

Total 120,561 b.—111,448 f.

Iar după foile de despoiere primite de la comisiuni, populațiunea comunei București, care se ridică la suma de 232,009 suflete, se descompune ast-lel:

	Bărbați	Femei
Capî de familie	48,857—	10,614
Membrii în familie	71,704—	100,834
Total după sex	120,561—	111,448
În vîrstă pînă la 7 ani	16,314—	16,427
» » de la 7—14 »	15,629—	15,381
» » » » 14—21 »	19,147—	16,352
» » » » 21—70 »	68,043—	61,939
» » de peste 70 »	1,428—	1,349
Necăsătorii	75,014—	54,389
Căsătorii	41,235—	40,212
Văduvi prin deces	3,566—	15,311
Divorțați	746—	1,536
Cetățeni romini	83,176—	72,438
Supuși străini	20,272—	21,209
Nesupuși nici unei protecții	17,113—	17,801
Ortodoxi	90,128—	77,470
Catolici, protestanți	14,598—	17,698
Mozaiști	15,256—	15,995
Mahomedani	347—	66
Alte religii	232—	219
Știu a citi și scrie	70,324—	43,789
Nu știu a citi și scrie	50,237—	67,659
Debitanți de băuturi spirtoase	1,830—	91
Profesiuni liberale	2,061—	145
Alte profesii	28,202—	2,888

Asupra acestui rezultat avem de făcut următoarele

observațiuni : controlînd, pe cit ne-a permis timpul, o parte din lucrările de despoiere am constatat că în carnetele de recensămînt se găsește înscrisă mai multă poporațiune de cit se vede trecută în foile de despoiere.

E foarte multă probabilitate că acest lucru s'a întimplat peste toată Capitala și putem dar afirma că populațiunea *recensată* trebuie urcată pînă la 235,000 suflete, poate și mai mult. Greșala se explică prin aceea că operațiunea despoierii e destul de dificilă și membrii comisiunilor n'au avut, afară de rari excepțiuni, deprinderea necesară pentru o asemenea lucrare. Serviciul nostru statistic va urma însă pînă la capăt controlarea începută, completînd scăpările din vedere ale comisiunilor; așa că țîfra de 232,009 suflete trebuie considerată numai ca rezultat *provizoriu* al recensămîntului. Deosebit de aceasta, mai avem de observat că la înscirerea populațiunii s'au strecurat nerecensăți 6 pînă la 7 la sută de oameni, în cit cifra reală a populațiunii se poate socoti, fără nici o exagerare, la 250,000 suflete. Faptul că s'au strecurat 6 pînă la 7 procente nu poate și nu trebuie să surprindă de nimeni din cei cari cunosc bine Bucureștiul și-și dau seamă de greutățile ce întimpină la noi un recensămînt. Orî cum s'ar privi lucrurile, putem fi mulțumiți cu rezultatul obținut.

Din punctul de vedere fiscal, acest rezultat e mai mult de cit satisfăcător. În adevăr, la 1 Decembrie, cînd s'a început recensămîntul, fiscal număra în toată Capitala numai 19,087 contribuabili; dacă față cu această cifră, vom pune numai cifra capilor de familie bărbați ce ne dă recensămîntul nostru și care este de 48,857, avem deja o diferență simțitoare și îmbucurătoare; deosebirea aceasta crește însă enorm, dacă față cu cei 19,047 contribuabili vom pune cifra bărbaților

în vîrstă de la 21 de ani (cînd după lege încep a fi impozabili) și pînă la peste 70 de ani, cifra care este de 69,471. Scăzînd contingentul anual de recruți, scutiți după lege și cei pe cari fiscul nu'i poate urmări, tot rămîne o sumă respectabilă de impozabili.

Din acest punct de vedere, decî, p. tem fi chiar mindri de rezultatul obținut.

Am fi dorit să putem face o comparațiune între recensămîntul de acum și cel făcut în Decembrie 1889 pentru a pune în lumină progresele realizate de Bucureșți din punctul de vedere al populațiunii. Din nefericire, recensămîntul din 1889 s'a făcut în așa condițiuni, incit nu putem considera ca reală cifra ce dă, și între ceva real, cert și ceva inchipuit nu se poate face comparațiune.

Înainte de a sfîrși, ne credem datorî a vă atrage atențiunea asupra unei lipse care trebuie să fie neapărat împlinită: n'avem, astăzi, o lege a recensemîntului, care să oblige pe locuitori să dea autorității informațiunile de care are nevoie. Credem că ar trebui să se atragă băgarea de seamă a guvernului asupra acestei lipse, care astăzi paralizează în parte chiar pe cea mai energică bună voință.

Mai amintim aci că dorînd să controlăm lucrarea comisiunilor în ce privește pe *supușii streini*, ne am adresat Legațiunilor și Consulatelor din Capitală, rugîndu-le să bine voiască a ne comunica numărul naționalilor lor domiciliați în orașul nostru. N'am isbutit însă, din pricină că Legațiunile și consulatele nu țin registre regulate în privința aceasta, afară de 2, 3.

Timpu.

UNMIC PASIONAT

(Amintire de la Olt...)

Lui D. Dumitrescu-Daphne.

A venit cu mamă-sa la școală. Chiar în curte, până să ajungă în cancelarie, juca de bucurie într'un picior. Nu-î venea să creadă ochilor săi limitați, că se va deschide porțile școlii și pentru dânsul. Ne uitaram la el. Cu o mână se ținea de fusta mamei și cu alta își lua pălăria. Un zîmbet de multă satisfacție îi împresura gura. Ochii îi fugeau în toate părțile, cînd la harta din părete, cînd la noi, cînd spre ușe. Îi făcea multă plăcere sgomotul vorbelor ce venea din clase pe ferestrele deschise.

Mama ne zise :

— Primiți-l și pe ăsta. E cam nebun ; dar o să meargă. Il cunoașteți...

N'a fost nici o protestare și îl-am primit, cu toată puțina laudă ce i se aducea. Il trecurăm de grabă în condica de intrare, în care începea să figureze și el cu două nume. Rubrica observațiilor rămase goală, cu toate că chiar mama lui zisese cuvîntul grozav : nebun. Trebuia bine cercetat acest lucru.

Unul din profesori îl întrebă rîzînd :

— Dar unde vrei, la părintele său la mine ? Alege tu !

Copilașul îl examinează pe amîndoi. Clte-va minute stătu nedecis, cu figura serioasă și cu un aer de mirare la colțul buzelor. În mintea lui făcea poate procesul seducător al primirii sale. Dar unde să meargă ? Vedea pe preot în hainele sale lungi, cu barba lui cea mare, cu înfățișarea blîndă și cucernică. Se uită și la celalt, un tînar, aproape fără mustăți, cu nasul într'o carte. Atunci se hotărî.

— «Să mă dați la popa!» și întinse în același timp mînușita spre părintele, care îi mulțumi, mîngîindu-l pe obraz.

În clasă, copiii îl primiră cu sgomot, de și venea împreună cu profesorul. Este explozia sentimentului, când nu ne așteptăm la ceva nou. Fie-care striga văzându-l: Vino cu mine, Costică, vino aici, aici. E mai bine aici!

Părintele impuse tăcere. Atunci vedeai din toate părțile protestări din ochi, ici-colo semne, cu mâinile către băiat și el pironit lângă ușa, zicea stăpnit de frică:

— Mă bat copii, mă bat copii, și figura lui se contracta din ce în ce.

Profesorul îl luă frumos de mână și îl duse pînă la banca a doa. Apoi spuse:

— Fă loc Bodărlău și pentru băiatul ăsta!

Băncile gemeau de școlari, unii mai mari alții mai mici, așezați la voia întâmplării, ca la începutul anului Clte șapte, opt și chiar zece, ocupau o bancă lungă și veche cu tabla foarte înaltă și cu distanță pozitivă, că copiii dau pe la brînci la scris: University Library Cluj

După primele vorbe, urmă o recomandatie părintească, spusă cu serioșitatea necesară.

— Să aveți grije și să nu rideți de el, nici să-l bateți.

Părintele le știa obiceiul cel rău, obiceiul care își ține rădăcinii adînci în firea omului. Ridem de cei mai slabi de cît noi și ne punem mintea cu dinșii. De multorori copiii simt forța și pe a lor și pe a celor-l'alți, formînd adesea partide de luptă afară din clasă.

Părintele eși din nou să primească și alți elevi noi. Liniștea ce o lăsase la început trecea încetul cu încetul. Sgomotul îi lua locul, sgomot care creștea cu numărul vocilor ce stau de vorbă și scăpa prin fereastra deschisă ca să se piardă în depărtare. Am asemănat acest sgomot cu băzlitul unui roi de albine, care intră și ese din stupul lor.

Se discuta primirea noului camarad. Nu li se părea nimic mai curios de cît aceasta. Cum, un mic vaga-

bond, una din acele creaturi menite să trăiască din milă să vie la școală? Negreșit că era un mister, în întrebarea ce mi-o pun și astăzi.

Să te lovești în fle-care zi, în fle-care ceas aproape, de figura lui Ristică pe piața orașului, să-l vezi deprins cu acest mod de a cerși,—rezumat la: «Imi dai un ban»,—și de odată să te trezești cu el în cancelarie spunându-ți că «ți place să învețe» nu e ușor de explicat. De unde această voință mare, într'un corp de și solid alcătuit, dar lipsit într'o bună parte de inteligență.

Cred că v'ați uitat de multe ori pe stradele mai populate ale orașelor la săracii ce mișună în zilele de sărbătoare. Cine se va încumete să nu spue că acestuia îi stă bine ca cerșetor, pe cînd celui-l'alt i-ar sta de minune la coarnele plugului său într'un atelier? Așa mi s'a părut și cu băiatul știut. Are în sistemul său nervos o lipsă considerabilă, care îi interzice alt mod de purtare de cât cel obișnuit. În interiorul lui stă o forță contradicțioară și cu efecte teribile asupra dezvoltării normale a creierului, și totuși, îi se pare dorința lui bine întemeiată.

Aproape în fle-care dimineață, cînd trec la școală, îl întîlnesc pe trotuare. Duce la subțioară o tablă și o cărticică de începător. Din cînd în cînd prinde cu o mîna lucrurile care sunt gata să-i scape jos, orî trage cu degetul de-a lungul palanelor cîte o linie închipuită.

S'a apropiat de o ceată de ștengari, care joacă șotronul. Nu sunt încă orele de clasă.

— Măă, Ristică vine la școală, Ristică prostul...

El săracul și-a și ridicat mîna la ochi, se teme de pumnii lor, pe care îi cară așa din fuga, așa din senin. Acest fel de trai e aproape obișnuit între dînșii. Unii îl privesc ca natural și-l urmează; alții din copii îl desaproabă și pîrșesc profesorului.

Atunci am pedepsit pe agresorii în clasă. Pe cei din

alte clase ȳ-am citat colegilor mei. Zadarnic. Vagabondul r m nea  i la  coală vagabond, persecutatul lor, calul de bătae  i de ris.

După o jumătate de an tot se m i găsea cite unul, care să- i pue mintea cu Ristică.  i de  i i se făcea totdeauna dreptate, căci pricepusem lucrul ; d nsul drept mulţumire era mereu la foaia întia  i la primele pregătirii. Sărmană fiiinţă, fără glavă !

Cu toate astea el venea cu aceea i îndărătnicie, cu același foc intra în curtea  colei să invete.

 n cele din urmă, devenit un element de desordine, provoc nd mereu reclame  i ne ntelegeri a fost dat afară ca imbecil.

Atunci, de unde pleca pasiunea lui pentru  coală, dragostea de carte  i plăcerea de a se  ti împreună cu cei-l' lţi camarazi.

L'au gonit, căci numai școlar nu era ; iau spus cu bini orul negre it că să m i crească  i atunci să poftescă la  coală.

A plecat... s'a întors acasă, dar peste cite-va zile apărea iar  i pe același aer de școlar stăruitor, cu aceea i rivnă neîmplinită. A venit  i cu mamă-sa ; însă i s'a explicat rostul gonirii  i a înţeles.

El însă nu. C nd nu te aștepti atunci îl z re ti. Vine plnă la poartă, pune o m nă pe st ngiile ei  i se clatină în aer, ca un pomi or bătut de v nt.  l aud de departe cum strigă : Știu să citesc, viu la tine ; ac, a c, una  i cu una fac opt. Dacă nu mă la i, viu eu.  i capul lui se arată cur nd pe la ferestrele clasei, un cap mare nepieptănat pe care nu prea stau semnele prostiei omenești. L'au reprimit. Bucurie  i plăcere ; sgomot  i bătăi —  n sf r it aceea i scenă, cu aceea i actori. Toate încercările de umanizare au fost imposibile, date fiind o natură cu totul stranie, cu totul săracă  i neprimitoare de impresiuni. Pasionatul era  sters din nou pentru motivul  tiut.

El a rămas același vagabond de stradă, același mic cer etor, care se  ine după om cu ceasurile, strig ndu- i cu o voce blndă  i miloasă :  m  dai un ban ?

Grig. Teodossiu.

